

10
954/3

პილოტაჟი

№ 7
ივლისი
1954

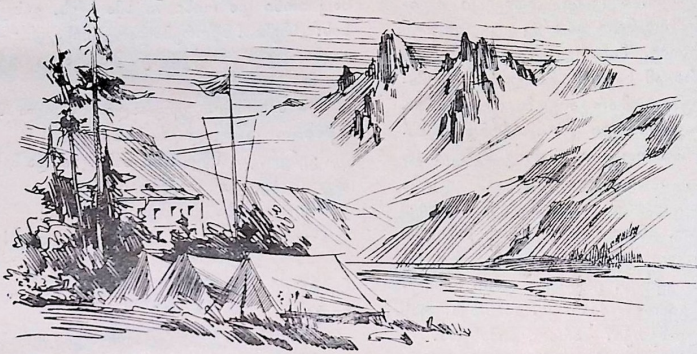

ამას წინათ თბილისის მე-4 მუსიკალურ სკოლას ეწვია საიათნოვას სახელობის ერევნის მუსიკალური სკოლის წარჩინებულ მოსწავლეთა ჯგუფი. მეგობრები გულთბილად შეხვდნენ ერთმანეთს. კონცერტებს, რომლებიც ქართველ და სომეხ ნორჩ მუსიკოსთა მონაწილეობით გაიმართა — დიდი ინტერესით უსმენდნენ პედაგოგები, მშობლები, მოსწავლეები და სტუმრები.

სურათზე: ნორჩი სომეხი მუსიკოსი გალინა მეღჭუმოვა როიალთან.

საქართველოს ალკა ცენტრალური კომიტეტის
სოციალ-დემოკრატიული საბავშვო ჟურნალი

5857

ბანაკი ტყის პირას

საყვირების ძახილზე
გარიჟრაჟის ციმციმი...
ტყეში ფოთლებს აღვიძებს
ჩვენი ლალი სიცილი.

მზიან ბილიკს მივყვებით
ფრთაშესხმული ფიქრებით;
თვალს იფშვნეტენ არყები,
იციანი იფნები.

რა ხანია გველოდნენ
გვირილების გუნდები,
ფარფატებენ მდღეოზე
ჩვენი თეთრი ქუდები.

ცვარდაყრილი მინდორი
ქვეშ შრიალით გვეგება,
გვიხმობს ჩვენი მედლოე
და იხსნება შეკრება...

ვერ იტვევენ კარგები
ზღვა სიხარულს მოწოლილს,
და საუბრობს ალვებთან
ჩვენი ღიღი კოცონი.

ცის ელვარე საკინძე,
ვარსკვლავების ციმციმი...
და ტყეს ისევ აღვიძებს
პიონერთა სიცილი.

სუკოროველები *

ნახ. ალ. ბანძელაძისა

თ ა ვ ი III

სამყობრო დათვალნირებაზე

ორმა დღემ განვლო. არც მე გადავეცი ლეიტენანტს გენერლის ბრძანება და არც ლეიტენანტს უთქვამს ჩემთვის რაიმე. მიხაროდა, მეგონა, რომ ასე კეთილად ჩაიარა ამ საქმემ. მხოლოდ ის მაფიქრებდა, სმირნოვმა ხომ არ გაიგონა, როგორ მოვატყუე გენერალი. გაგონილი რომ ჰქონდეს, მაშინ კი დავიღუპე. სმირნოვი ამ მხრივ სანდო არ არის. პირდაპირია, არავის დაერიდება, ადგება და ლეიტენანტს სახალხოდ მოახსენებს: პაიჭაძემ ასეთი რამ ჩაიდინაო, ან არა და კედლის გაზეთში გაგწერს, თანაც ისეთ კარიკატურას დაურთავს, სამუდამოდ თავს მოგჭრის. ერთხელ დრო ვიხელთე და სმირნოვს გამოველაპარაკე. გახსოვს, რას შემეკითხა გენერალი-მეთქი? — არაო, მიპასუხა.

— ჰო, მართლა, — თითქოს რაღაც გაახსენდაო, მკითხა მან, — გენერალი რაზე გელაპარაკებოდა?

— არაფერზე, მკითხა, ვინ არის თქვენი ათეულის მეთაურიო.

ამის შემდეგ დავიწყებას მივეცი ეს ამბავი, მაგრამ მაინც ვფრთხილობდი. გენერალს სათაფრზე არ ვეკარებოდი. ჩემკენ მომავალი რომ დამენახა, უმად გზიდან გადავუხვევდი, ან უკან მივტრიალდებოდი და სადმე კუნჭულში მივიმაღლებოდი. კიდევ კარგი, რომ ქალაქში გასვლა აკრძალული მაქვს. ლეიტენანტმა კიდევაც რომ გამიშვას, ქალაქში არ წავალ. საშიშია, გენერალი კიდევ სადმე არ შემეყაროს!

ხუთშაბათობით, საცხოვრებელი ბინების წინ, პატარა მოედანზე, რომელსაც გარშემო დიდი ალვისხეები არტყია, სკოლის სამწყობრო დათვალიერება ეწყობა ხოლმე. დიდის სრულ 7 საათზე, როცა გაისმის კრემლის კურანტების რეკვა, სუვოროველთა ათეულები ჩამწყობრებულნი დგანან მოედანზე. სკოლის უფროსის მოადგილე, რომელ-

საც ბოხი და რიხიანი ხმა აქვს, გასცემს ბრძანებას: „სმენა! სწორება მარჯვნივსაქენ!“ — სირბილით გაემართება მოედანზე მომავალი გენერლისაკენ და მოახსენებს:

— ამხანაგო გენერალო, სკოლა მზადაა სამწყობრო დათვალიერებისათვის.

გენერალი მწყობრი ნაბიჯით და მალა აღმართული ხელით ათეულებს წინ ჩაუვლის, შუა ალაგას შეჩერდება და მოგვესალმება:

— გამარჯობათ, სუვოროველებო!

— ჯენმრთელობას გისურვებთ, ამხანაგო გენერალო! — გაისმის სუვოროველთა მკექაარე შეძახილი.

ამის შემდეგ გენერალი აღის ტრიბუნაზე.

ზღვის ტალღასავეთ გადაირბენს ათეულების თავზე ბრძანებები — „სმენა!“ „სწორება, მარჯვნივსაქენ!“ ახმაურდება ტრიბუნის გვერდით სასულე ორკესტრი და სუვოროველთა ათეულები იწყებენ საზეიმო სვლას.

იციო, რა ლამაზი და მიმზიდველია ყოველივე ეს? ამას წინათ საგუშაგოზე ვიდექ და შორიდან ვუცქეროდი სამწყობრო დათვალიერებას.

ორკესტრი საზეიმო მარშს უკრავს, სწორედ იმ მარშს, რომელსაც წითელ მოედანზე ჯარების მიღების დროს უკრავენ. სულ წინ მზის სხივებში გახვეული დროშა მიაქვთ. დროშა, რომლის ზემო კუთხეში ოქროსფერად ბრწყინავენ ყველა ჩვენგანისათვის უსაყვარლესი ადამიანების — ლენინისა და სტალინის სახეები. საბრძოლო დროშას აქეთ-იქით უდგანან ავტომატომარჯველები ასისტენტები. დროშას მისდევს ოფიცერ-აღმზრდელთა ჯგუფი. მათ განიერ მკერდებზე თვალისმომჭრელად ბრწყინავს საბრძოლო ორდენები და მედლები. შემდეგ მიაბიჯებენ სუვოროველთა ათეულები, რომელთაც წინ მიუძღვიან ათეულის მეთაურები. ტრიბუნასთან მიახლოვებისას ათეულის მეთაურები გასცემენ ბრძანებას — „ათეულო, სმენა, სწო-

* ვაგრძელება. დასაწყისი იხ. ჟურნ. „პიონერი“ № 6.

რება მარჯვნივ! ან ამ ბრძანებისთანავე ათეულის მე-
თათრი მალლა აწეულ ხმაღს წვერით ძირს და-
იშვერს, სუვოროველები კი თავებს ერთდროულად
მარჯვნივ შეატრიალებენ, ხელების მოძრაობას
სწყვეტენ და სახეიმი ნაბიჯით განაგრძობენ სვლას.

ეს — როცა შორიდან გუხუტრებ ამ სურათს!

მაგრამ, როცა მწყრივში ვდგავარ, მაშინ სულ
სხვა რამეს განვიცდი. დაახლოებით მარტინ იდენ-
ნის მღვთმარებაში ვვარდები.

რუფის ოჯახში შესვლისთანავე მარტინ იდენის
ყურადღება მიბრუნო კედელზე დაკიდულმა სურათ-
თმა — შავი ღრუბული გადაურბოდა ალელუებულ
ზღვას. აკოვრებული ტალღები გრიალით იმსხვრე-
ოდა სალ კლდეზე. ტალღების ქორორზე მიჰქროდა
ლოცმანის ნავი, რომელიც იმდენად იყო აყირავე-
ბული, რომ მთელი ბანი მოჩანდა. მხოლოდ ეს ნა-
ვი გამოკრთოდა ჩამავალი მზის შუქით მოქარგულ,
მღელვარე ზღვაზე. ამ სურათში იყო ერთი გამოუთ-
ქმელი სილამაზე. მარტინ იდენი ახლოს, სულ
ახლოს მივიდა სურათთან — სილამაზე გაჰქრა. მარ-
ტინ იდენი გაშტერებულ შეაჩერდა სურათს,
რაც მას უღაზათო ნაჯღაბნად მოეჩვენა. მაგრამ
როგორც კი სურათს მოშორდა, — სილამაზე კვლავ
დაუბრუნდა მას.

მეც ასე შემართება. შორიდან ვუცქერი მწყობ-
რად მიმავალ ათეულებს და თვალი ვერ ძლება.
ჩავდებო მწყრივში — და წელი მწყდება, სულ იმას
ვეჩქობ, როდის გასცემენ ბრძანებას, დაიშალე-
თო. იქნებ, ეს იმიტომ, რომ გენერალს ვერიდები,
მეშინია ჩემი დანაშაული არ გამოაშკარავდეს. ან,
იქნებ, იმიტომაც, რომ არ მიყვარს სამწყობრო

მზადება. სულ იმის ცდაში ვარ, სამწყობრო მზა-
დებას როგორმე თავი ავარილო. მწყობროში ერთ
საათს სიარულს ის მირჩვენია, სასადილოში დამ-
სვან და მთელი დღე კარტოფილი მაფცქვენივონ.

დღეს დილით, როცა ჩვენი ათეული ტრიბუნას
გაუსწორდა, მიუხედავად იმისა, რომ სასულე ორ-
კესტრი მთელი ხმით უკრავდა, გარკვევით გავი-
გონე, გენერლის ხმა:

— სუვოროველო თვალკრელიძე, ფეხი უფრო
ზევით ასწიე, თავი მალლა აიღე!

უცბად მეგონა ეს მე კი არა, სხვა ვილაცას
ეხებოდა, მაგრამ უმალ ყველაფერი გამახსენდა.
ეჰ, ისა სჯობდა, რომ არაფერი გამახსენებოდა, კი-
ნაღამ გული შემეღონდა, თითქოს მეკრღში რა-
ღაც ჩამწყდა, ფეხები ამიკანკალდა და სუნთქვა
შემეკრა. ეს, ალბათ, ერთ წამს გაგრძელდა. უმალ
მოვისახრე, რომ საჭიროა თავის ისე დაქვრა, ვი-
თომ გენერალმა მე კი არა, ვილაც სხვას მიმართა.
რაც ძალი და ღონე მქონდა, გავიჭიმე, ფეხის
ტერცთი მაგრად დავცხე და თავი მალლა ავწიე.

— რატომ იბღვირები, — განაგრძობდა გენე-
რალი, — თვალები რატომ არ გიციინის ..

ვერავინ გაიგო, თუ ვის მიმართა გენერალმა.
ყველას ეგონა, რომ გვარი შეეშალა. ალბათ,
ამასვე ფიქრობდა ჩვენი ათეულის მეთაური, რო
მელმაც სამწყობრო დათვალეირების შემდეგ იკით-
ხა, თუ გენერალმა ვის დაუძახა შეცდომით —
სუვოროველო თვალკრელიძეო. ხმას არავინ იღე-
ბდა. ან ვინ იტყოდა, მე მომმართათო, როცა ასე-
თი გვარისა ჩვენს ათეულში არავინ იყო.

თავი IV

ტაქტიკურ მიცადინეობაზე

ტაქტიკური მიცადინეობა გვქონდა. დილით
უთინია გავედით მიწდორში.

ჩვენი მივლითი ვიწრო ბილიკით, რომლის
ორივე მხარეს გვირილათი და სოსნით დაფარუ-
ლი ზოლი გასდევდა.

სულ წინ ლეიტენანტი მიბაიჯებდა. ჩვენ მას
უკან მივდევდით ორ-ორად ჩამწყრივებულნი. მივ-
დიოდით და მივიმღვროდით.

ტყის პირას, პატარა ბექობთან, ლეიტენანტმა
შესვენება გამოაცხადა. უმალ წამოგვგორდით მდე-
ლოზე. სახსრებმა შევბა იკრძნეს.

ათიოდე წუთის შემდეგ ლეიტენანტმა კვლავ
დაგვანწყრივა და მოგვმართა:

— სუვოროველებო, გუშინ გაკვეთილზე ხომ
ყველამ გაიგო რა არის აზიმუტი?

— გავიგეთ, გავიგეთ! — მიუგეს სუვოროვე-
ლებმა ერთხმად.

— შენ რატომ არაფერს ამბობ, სუვოროველო
პაიჭაძე. იცი თუ არა რა არის აზიმუტი? — შემე-
კითხა ლეიტენანტი.

— ვიცი, ამხანაგო ლეიტენანტო, — მიუხედავ
თემცა გარკვევით არ ვიცოდი რა იყო აზიმუტი,
რადგან გაკვეთილზე ცხენის ხატვით ვიყავი გარ-
თული და ყურს არ ვუვლდებდი. ტრაბახად კი არ
ჩამომართავთ, არითმეტეკას პირველ კლასიდანვე
კარგად ვსწავლობდი და ამ საგანში საკმაოდ
ძლიერი ვარ. სწორედ ამიტომ მქონდა ჩემი თავის
იმედი. მეგონა თავისუფალ დროს წიგნში წავი-
კითხავდი და იქიდანაც კარგად გავიგებდი რა
იყო აზიმუტი. მაგრამ ისე მოხდა, რომ გუშინ

წიგნის წაკითხვა დამავიწყდა, დღეს დილით კი ვერ მოვასწარი.

— სუფოროველებო, — მოგემართა ლეიტენანტმა, — ერთხელ კიდევ გიმეორებთ, აზიშუტი ეს კუთხეა ჩრდილოეთისა და საგნის მიმართულებით, ის იზომება მარცხნიდან მარჯვნივ, ისე, როგორც საათის ისარი ბრუნავს. გასაგებია?

— გასაგებია, — მიუხედავად სუფოროველებმა.

— გასაგებია, — გავიმეორე მეც, — თუმცა ჩემთვის არც ახლა იყო გასაგებო. კარგი ბიჭი ხარ და ერთი თქმით ვაიგე, რა არის აზიშუტი.

— რახან გასაგებია, მას გამოიანგარიშეთ აზიშუტი, აგერ, აი, იმ ტრიგონომეტრიულ წერტილამდე, — თქვა ლეიტენანტმა და ხელი გაიშვირა შუა ტყეში აღმართულ ტრიგონომეტრიულ წერტილისაკენ.

ყველამ დიწყო აზიშუტის გაზომვა. მეც ვატრიალებდი კომპასს ხელში, თან ცალი თვლი სმირნოვისაკენ მეჭირა. მინდოდა ვამეგო, როგორ ზომავდა იგი აზიშუტს. ვერაფერი ვაევიგე. ვატრიალე, ვატრიალე კომპასი ხელში, ბოლოს უდარდელი შეხედულება მივიღე. რომ შემოეხედა ვინმეს, იტყოდა, ამოცანა უკვე შეუსრულებია და იმიტომ უჭირავს თავი ამაყად.

ლეიტენანტი ჯერ სმირნოვს შეეკითხა, რამდენი გრადუსი იყო ტრიგონომეტრიულ წერტილამდე.

— ოცდახუთი გრადუსია, ამხანაგო ლეიტენანტო, — თქვა მან თამამად.

კიდევ რამდენიმე სუფოროველს შეეკითხა. ყველამ ერთიდაიგივე უპასუხა — ოცდახუთი გრადუსიაო. მეც შემიკითხა ოცდახუთი გრადუსია-მეთქი, — მიუხედავად მეც.

— წინა მეცადინეობაზე, — მოგემართა ლეიტენანტმა, — ჩვენ ვისწავლეთ, თუ როგორ უნდა ვისარგებლოთ ტყეში, ან ღამით სიარულის დროს კომპასის ვიზირის მილით. ახლა ერთ თქვენგანს დავინიშნავ ჯგუფის წინამძღოლად და მივცემ ორიენტირს. იგი კომპასის დახმარებით ჯგუფს მიიყვანს დანიშნულ ორიენტირამდე.

ლეიტენანტმა ეს რომ თქვა, გული კინაღამ საგულედან ამომივარდა. ნამდვილად მე დანიშნავს ჯგუფის წინამძღოლად-მეთქი, გავიფიქრე. და მართლაც, ხეირიანად ვერც კი მოვასწარი გონებაში ამ ფიქრის დასრულება, რომ ლეიტენანტი ჩემსკენ შემოტრიალდა და შემიკითხა:

— სუფოროველო პაიჭაძე, ხედავ თუ არა ტყის პირას მდლად არყისხე?

როგორ არ ვხედავდი. არყისხე ისეთი თეთრი

იყო, რომ გარშემო მდგარ ხეებისაგან ძალიან გამოირჩეოდა.

— ამხანაგო ლეიტენანტო, ვხედავ! მიუხედავად მცირე დაფიქრების შემდეგ.

ახლათ, მიხვდით, რომ უტბად რაღაც გამოხარდა? იცით რა გამეხარდა? არყისხე ტრიგონომეტრიული წერტილის შორიანლო იდგა. ვიცოდი, რომ ტრიგონომეტრიულ წერტილამდე აზიშუტი 25° იყო. თქმა არ უნდა, თუ როგორმე მივალწვდი ტრიგონომეტრიულ წერტილამდე, არყისხე იქვე იყო და მისი პოვნა არ განიმძნელებოდა.

— სუფოროველო პაიჭაძე, ვინიშნავ ჯგუფის წინამძღოლად. ისარგებლე კომპასით და ჯგუფი მიიყვანე არყისხესთან.

— არის! — მიუხედავად მე და უმაღლეს მიგმართე სუფოროველებს:

— ჯგუფო, უსმინე ჩემს ბრძანებას!

ვიზირის მილი 25°-ზე დავაყენე. ჯგუფო მოწყვიტე-მეთქი, გავეცი ბრძანება და გზას ვაუღლეთ. ისე თამამად და გაბედულად მივამბიჯებდი, ყველას სჯეროდა, რომ კარგად ვიცოდი კომპასის გამოყენება.

ცოტა ვიარეთ თუ ბევრი, ტრიგონომეტრიულ წერტილს მივადექით. თავისუფლად ამოვივსუნებდი, სიხარულისაგან კინაღამ სიმღერა წამოვიწყებ. ახლა კი აღარ ვამეორებდა არყისხის პოვნა-მეთქი, დავამხედე თავი და მარჯვნივ გავუხვიე. ჩემი ვარაუდით ასი — ასორმოცდაათი ნაბიჯით უნდა ყოფილიყო აქედან არყისხე დაცილებული. ამადენი მანძილი რომ გავიარე, შევჩერდი და აქეთ-იქით დავიწყებე ცქერა. ირგვლივ ნაძვები იდგა, არყისხე კი არცაა ჩანდა. ცოტა მანძილი კიდევ გავიარე, მაგრამ არყისხეს მაინც ვერ მივაგენი.

მიცქირა, მიცქირა ლეიტენანტმა და, როცა დარწმუნდა, რომ არ ვიცოდი კომპასით სარგებლობა, ხელი ჩაიქნია.

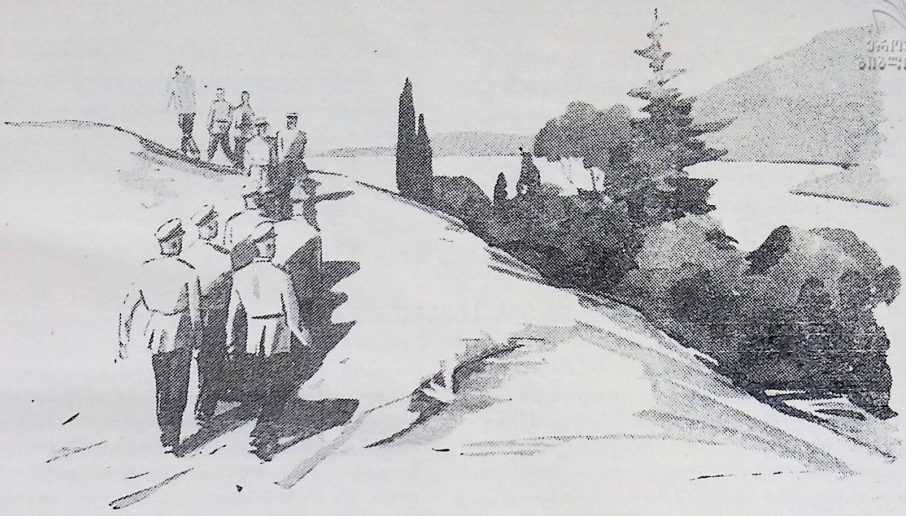
— სუფოროველო პაიჭაძე, ტყუილუბრალოდ დროს მე გვაკარგვინებ. არ იცი აზიშუტით სარგებლობა.

— ცოტაც დამაცადეთ, ამხანაგო ლეიტენანტო.

— მე კი გაცდი, მაგრამ ბრძოლაში მტერი არ დავაცდის. ვთქვათ, მტერი უკან იხევს; ჩვენი ამოცანაა, რაც შეიძლება სწრაფად დავეწვიოთ გაქცეულ მტერს და გავანადგუროთ იგი. როგორ ფიქრობ, თუ კი ასე გზააბნეული ვივლით, შევძლებთ საბრძოლო ამოცანის შესრულებას?

მე მაინც არ მინდოდა ფარ-ხმალის დაყრა. ერთთავად კომპასს დავცქეროდი.

რომელიღაც სუფოროველმა ხმამაღლა ჩაახველა. მეორემ რაღაც ჩილიაპარაკა. ვარკვევით გავი-

ისე თამამად და გაბედულად მივახიჯებდი, ყველას სჯეროდა, რომ კარგად ვიცოდი კომპასის გამოყენება.

გონე მისი ხმა, მაგრამ ყურები, თუმცა ამას რას ვამბობ, მარტო ყურები კი არა, მიელი სხეული, ისე მიხურდა, რომ ვერ გავიგე მისი სიტყვების მნიშვნელობა.

რამდენიმე სუფოროველს სიცილი წასკდა. გასაგები იყო რომ ჩემს უცოდინარობაზე იცი-ნოდნენ. გაბრაზებული. ისევ წინ წავედი, მერე ისევ უკან გამოვბრუნდი. ბევრი ვიარე, ამხანაგებიც ვატარე, მაგრამ არყისხე ვერა და ვერ ვიპოვე: არყისხეს ვინ ჩივის, ტრიგონომეტრიული წერტილიც დავკარგე.

— სუფოროველო ბაიჭაძე, საკმარისია! არ იცი რა არის აზიმუტი! — მომმართა მოთმინებადაკარგულმა ლეიტენანტმა.

— როგორ არ ვიცი, ამხანაგო ლეიტენანტო. კი არ გეგონოთ, რომ თავის გამართლება მინდო-დეს. ამ სატალო კომპასსა მიმტყუნა.

— ხდებო ხოლმე, — ჩაილაპარაკა ლეიტენანტმა. — შენ ეს თქვი, ახლა ხომ გაიგე, თუ რა მნიშ-ვნელობა აქვს ბრძოლაში აზიმუტს?

— გავიგე, როგორ არა.

ამხანაგებთანაც იმით გავიმართლე თავი, ვი-სომდა კომპასსა მიმტყუნა.

თქმით არავეინ არაფერი მეუბნებოდა, თუმცა ღიპილზე ეტყობოდათ, რომ ჩემი ნათქვამი სსა-ცილოდ არ ჰყოფნიდათ.

მეორე დღეს ლაშქრობა გვქონდა. ლეიტენანტი

წინ მიგვიძლოდა და ჩვენ მას ორ რიგად ჩამწკრი-ვებული მივდევდით უკან. ერთ ალაგას ჭაობს წა-ვადექით. ჭაობს გარშემო ვიწრო ბილიკი უვლიდა.

ყველას გვეგონა, რომ ჭაობს ბილიკით გარს შემოვუვლიდით, მაგრამ არ გამართლდა ჩვენი იმედი. ლეიტენანტმა პირდაპირ ჭაობში შეტოპა და ჩვენც გვიბრძანა უკან მივეყოლოდით. ბიჭი ხარ და ნუ შეასრულებ ლეიტენანტის ბრძანებას. თით-ქოს წინ იხედება, მაგრამ ისეთი ფხიზელი თვალი აქვს, რომ ზურგსუკან დაუნახავი არაფერი რჩება.

წელამდე ჭაობში ვეფლობოდით, გვიჭირდა სი-არული, მაგრამ ლეიტენანტი აინუნში არ ავდებდა ამას. პირიქით, უფრო სწრაფად მიდიოდა წინ, თან უკან მოუხედავად ერთსადაიმევეს გაიძახოდა:

— ნაბიჯს მოუმატეთ, არავეინ ჩამორჩენ!

რის ვიავგალობით გავედით ნაპირზე. გვეგონა, გვეშველა და ეს არისო, მაგრამ ლეიტენანტმა ნა-პირზე გასვლისთანავე გასცა ბრძანება, „სირბი-ლითო!“ და შეჯიბრზე გასულ მორბენალივით უტბად მოსწყდა ადგოლს.

მივრბოდი, მაგრამ ვაი ამ სირბილს! ჩექმები წყლით მქონდა სავსე, ტანისამოსი სველი, სახ-სრები — მოღლილ-მოქანცული.

დიდხანს ვიარეთ ტყეში და ღრეში, ჭაობებში; ორი ბატარა მდინარეც გადავლახეთ და ბოლოს კლდეზე ფოფხვით ავედით მაღალ მწვერვალზე.

ველარ მოვითმინე და შესვენებაზე ლეიტენანტს შევეკითხე:

— ამხანაგო ლეიტენანტო, განა არ სჯობდა ჰაბობთან ბილიკით წაესულიყავით? მეორე ნაპირზე სწრაფადაც გადავიდოდით, არც დაესველდებოდით და არც ასე დავიღლებოდით.

— თქმა არ უნდა, — მომიგო ლეიტენანტმა.

— მაშ, ჰაბობში ტყუილუბრალოდ რაღას ამო-

ვიგანგლეო? — წამოიძახა რომელიღაც სუფოროველმა.

— სანამ მე გაგცემდეთ პასუხს, გთხოვთ დაჯეროთ თქვენ მიზასუხეთ, ვის ეკუთვნის ეს სიტყვები: „ძნელია სწავლისას, ადვილია — ბრძოლისასო?“

— ვის და სუფოროვეს, — წამოიძახა ერთდროულად რამდენიმე სუფოროველმა.

— ჰოდა, აი, ესეც სიმძნელე სწავლისას...

თავი V

სმირნოვმა სიმაართლე თქვა

სადამოს დათვალეირებაზე ლეიტენანტი ერთთავად მწკრივის წინ დადიოდა (ასე იცის როცა აღელვებულია). ეტყობოდა, რაღაც ჰქონდა სათქმელი და ელოდა, როდის დამთავრდებოდა დათვალეირება.

სუფოროველები თვალ-წარბში შესცქეროდნენ ლეიტენანტს, მე კი თვალს ვარიდებდი, ხან აქეთ ვიციკირებოდი, ხან იქით. როცა მორიგე ოფიცერმა ბრძანება გასცა, დაიშალეთო, ლეიტენანტმა ბრძანა:

— ათეულო, არ დაიშალო!

სხვა კლასელი სუფოროველები რომ წავიდნენ, ლეიტენანტმა მოგვმართა:

— სუფოროველებო, დღეს გენერალმა ოფიცერთა შეკრებაზე მითხრა, რომ მან ამ დილით სამწყობრო დათვალეირებაზე შენიშვნა მისცა სუფოროველ თვალტრედიქსს, რომელიც წინა კვირას ქალაქში შეგხდა გენერალს და მისალმებისას პიონერივით მაღლა აღმართა ხელი, თანაც უკან შებრუნებისას მარცხნივ კი არა, მარჯვენა მხარეს შეტრიალდა. ვინ იყო ეს სუფოროველი, გამოვიდგეს და თქვას.

წინ არაფერს ვასულა. თუმცა ამას რას ვამბობ, ჩემს გარდა სხვა ვინ გავიძლოდა. მე კი არ გავდიოდი, როდგან რაღაც უცნობმა გრძნობამ მოიცვა მთელი ჩემი არსება. ვიდეკი ვაქიმული, და ვაშტერებული ვუტყუროდი ჩემ წინ მდგომი სმირნოვის კისერს. სმირნოვი მოუსვენრად იდგა, მთელი ყურადღება ჩემკენ ჰქონდა მოქცეული, ეტყობოდა, იმის მოლოდინში იყო, რომ მხარზე ხელს დავკრავდი. ასეთ შემთხვევაში ჩემთვის მწკრივიდან გასასვლელად გზა უნდა დავიშო.

— მაშ, დანაშავეს არ უნდა გამოტყდეს! — თქვა ლეიტენანტმა. ერთხელ კიდევ გადახედა ათეულს და თვალი ჩემზე შეაჩერა.

— ერთმა თქვევანმა, — მოგვმართა ლეიტე-

ნანტმა, — ჩაიდინა სუფოროველისათვის ეს უღირსი საქციელი. თქმა არ უნდა, ეს დიდი დანაშაულია. მაგრამ ამაზე დიდი დანაშაული ის არის, რომ ამის ჩამდგნის არ ჰყოფნის იმდენი გამბედაობა, გამოვიდგეს და მწკრივის წინ აღიაროს თავისი შეცდომა. ეს არის ნამდვილი სიმბდალე. სუფოროველი კი მხდალი და ლაჩარი არ შეიძლება იყოს. იქნებ რომელიმე თქვევანმა იცის, ვინ მოატყუა გენერალი?

ოცეული დუმდა. სუფოროველები აქეთ-იქით იციკირებოდნენ, ყველას უნდოდა გაეგო, თუ რომელმა ჩაიდინა ეს.

— ნება მომეცით, მოგახსენოთ! — თქვა ხელის აწევით სმირნოვმა.

— მომახსენე.

— ამხანაგო ლეიტენანტო, წინა კვირას მე და სუფოროველ პაიჭაძეს ქალაქში შეგხვდა გენერალი. ორივენი მივესალმეთ. გენერალმა პაიჭაძეს გაამეორებინა მისალმება. შემობრუნებითაც პაიჭაძე არასწორად შემობრუნდა, ამიტომ გენერალმა შემობრუნებაც გაამეორებინა. რაც შეეხება იმას, თუ ვინ უთხრა გენერალს სხვა გვარი, ამის შესახებ არაფერი ვიცი. მათგან კარგა მანძილით ვიყავ დაშორებული და ვერ გავიგონე, რა უთხრა გენერალმა პაიჭაძეს, ან მან რა უპასუხა გენერალს. აი, აქ დგას სუფოროველი პაიჭაძე, გამოვიდგეს და თქვას, სიმაართლეს ვლამაზაკობ თუ არა.

განა რამის თქმა შემეძლო? ვიდეკი თავჩაღუნული, მუხლისთავეები ისე ძალიან მიკანკალეზდა, მეგონა, ძალა არ მეყოფოდა და ჩავიჩოქებდი. ვგრძნობდი, რომ ყველა მე მიცქეროდა. ლეიტენანტიც თვალს არ მცილებდა. მიჩვენებოდა, რომ ის ძალიან იყო გაზრუნებული და საცაა ყვირილს დაიწყებდა. მეტყოდა, რომ მე ვარ მატყუარა, გამოუსწორებელი ცრუბენტელა, რომ ღირსი არ ვარ ვიყო სუფოროველი, რომ ჩემგან ოფიცერი

არ გამოვა. იმ წუთს მიწა რომ გახეთქილიყო და შიგ ჩავეტანე, ის მერჩია.

— სუვოროველი პაიჭაძე, მართლს ამბობს თუ არა სმირნოვი? — შემიკითხა ლეიტენანტი ხმა-დაბლა. რაღა არ ვიგრძენი მის ხმაში: შეცოდებაც, გამხსენებაც. ასე ელაპარაკებთან ხოლმე განსაცდელში ჩავარდნილ მეგობარს. რატომღაც იმე-

დი მომეცა და გაემხნევიდი, თუმცა ლეიტენანტის ნათქვამში საიმედო და გასამხსენებელი არაფერი იყო.

სულ ოდნავ ავწიე თავი მაღლა, თვალები კი იატაკს ვერ შოვავდილ და კი არ ვთქვი, ყრულ წავიბურტუყენე:

— ამხანაგო ლეიტენანტო, სმირნოვი მართლს ლაპარაკობს.

თავი VI

ვ ჯ ა რ ო ს თ ა ნ

კედლის გაზეთის ახალ ნომერში გამოქვიმის. შიგ ჩემი კარიკატურაა ჩახატული. ვდგავარ თვალმბოჭუთული, ერთი მტკაველი ცხვირი მაქვს (ვერ მივართვი, მე სულაც არ მაქვს ასეთი გრძელი ცხვირი და დაჭყეტილი თვალები), თმები ღორის ჯაგარივით ამბურძგნია, წინ გაშვებულ ხელებს დავეტყერი და ჩემს თავს ვეკითხები: „ნეტავი გამაგებინა, რომელია მარცხენა და რომელია მარჯვენა?“

კედლის გაზეთში ჩემს შესახებ რომ წავიკითხე, მთელს სხეულზე სიმწრის ოფლმა დამასხა, სისხლი მომაწვა თავში. მივავი ჯგბდი სკოლის ეზოში და თავს მაღლა არ ვიღებდი. ან როგორ ვალეზდი, როცა თავში მძიმე ფიქრები მიტრიალებდა.

ვინ იცის, როდემდე ეკიდება გაზეთის ეს ნომერი? მართალია, იგი ყოველკვირეული ორგანოა, მაგრამ ხანდახან თვეში ერთხელაც არ გამოდის.

წინა ნომერი არ იყო, რომ თითქმის მთელი თვე ეკიდა კედელზე!

კედლის გაზეთში გამოქვიმის ვინ ჩივის! ალბათ, შეკრებებზე და სახეიმა სხდომებზე სულ ჩემზე ილაპარაკებენ. მართლაც, ეს რა ჩავიდინე! ვაი თუ გენერალმა დამიბაროს და მკითხოს, რატომ მომბურტუყეო, რა პასუხი გავცე, თავი რით ვიმართლო? ალბათ, ლეიტენანტი შიკრიკობიდანაც გამომცვლის და სხვა ვინმეს აიყვანს. აი, თუგინდ ვასია სმირნოვს. სკოლიდან არ გამრიცხონ, თორემ ამას ვინ ჩივის!

ამ ფიქრებიდან სკოლის მორიგემ გამომიყვანა.

— სუვოროველი პაიჭაძე, — ყვიროდა საცხოვრებელი ბინის აივანზე გადმოდგარი მორიგე, — გამოცხადდეს სკოლის მორიგესთან.

კეტი რომ დაგერტყათ თავში, ალბათ, ისე არ მეტკინებოდა, როგორც ამ სიტყვებმა მატკინეს გული. ვიდექი ერთ ადგილზე და არ ვიცოდი რა მექნა.

— რა ქანდაკებასავით ერთ ადგილზე გაჩერებულხარ. არ გესმის, გეძახიან! — მხარზე ხელის წაკვრით მეუბნება სმირნოვი.

გარკვევით გავიგონე მორიგის სიტყვები, მაგრამ მაინც სმირნოვს შევეკითხე:

— რაო, რაო, ვინ მიბარებს?

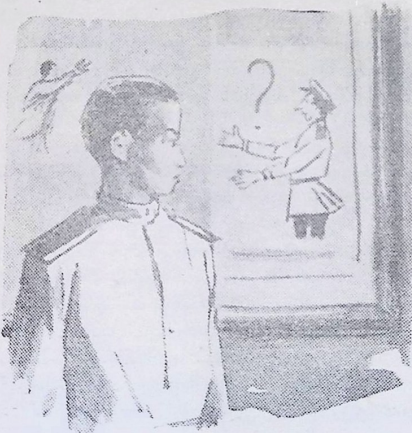
— ვინ და სკოლის მორიგე.

— ესე იგი, სკოლის კანცელარიაში უნდა მივიდე, არა?

— დიახ, სკოლის კანცელარიაში.

— ერიპა, — მივუგე აკანკალებული ხმით, — კანცელარიაში მისულა მიმწვლდება, მეშინია, გენერალმა არ დამინახოს. ვინ იცის, იქნებ გენერალთანაც ვარ დაბარებული.

— სუვოროველი და შიში! გენერალმა კიდევაც რომ დაგიძახოს, მერე რა. როცა იქნება, ხომ განახვს. იცი, რას გირჩევ, გენერალთან მიდი და ბოლიში მოიხადე, უთხარი შეგცდი და მეტს აღარ ჩავიდენ-თქო.

კედლის გაზეთის ახალ ნომერში გამოქვიმის.

ქუთაში დამიჯდა სმირნოვის ნათქვამი. ნელი ნაბიჯით გავემართე კანცელარიისაკენ. მივიღიოდი სმირნოვისაგან გამხნევებული, მაგრამ ფეხები მაინც უკან მრჩებოდა. ერთთავად იმას ვფიქრობდი, რა პასუხი გამეცა გენერლისათვის, რითი გამემართლებინა თავი. ყველაზე მეტად იმისი მეშინოდა, რომ გენერალს სკოლიდან არ გავერიცხებოლოდ ახლა ვიგრძენი, თუ როგორ ვიყავი სკოლასა და ამხანაგებს შერყეული. იმის გაფიქრებაც კი გულს მიღონებდა, რომ ასე უტებათ სკოლასაც და ამხანაგებსაც უნდა გამოვთხოვებოდი. გული ამიჩუყდა. კინადამ ცრემლები წამომცვივდა.

ფეხაკრფებით ავედი კიბეზე და კარებთან შევეჩერდი. მორიგე ოფიცერი მაგიდასთან იჯდა და წიგნს კითხულობდა.

— ამხანაგო სკოლის მორიგეც, სუვოროველი პაიჭაძე თქვენი ბრძანების თანახმად გამოცხადდა.

— სუვოროველი პაიჭაძე, თუ სუვოროველი თვალჭრელიძე? — გაიცინა სკოლის მორიგემ. პაკეტი გამომიწორდა და დაუშტა:

სანამ ლეიტენანტი პაკეტს წაიკითხავდა, ბიჭს გამოველაპარაკე.

— ეს პაკეტი ახალავე ლეიტენანტს წაუღებინა და გადაეცა.

თავიფულად ამოვისუნთქე. არის-მეთქი, მიუფეგე მორიგეს და ჩიკორივით ერთ ადგილზე შემოვტრიალდი.

კვირა დღე იყო. ზღვის სანაპიროზე, ქუჩებში, პარკებსა და სკვერებში ხალხის ტევა არ იყო. ახლადკვირტამოღებულნი მცენარეებისა და ნარგავების სუნი ტრიალებდა ჰაერში. გახაფუხულთან ერთად ზეიმობდა ქალაქის ქუჩებში გამოსული ხალხიც. ვინ სანაპიროზე დასეირნობდა, ვინ ნაიფ ზღვაზე დაცურავდა, ფანჯარაგამოღებულ საცხოვრებელ ბინებიდან ისმოდა მუსიკის დამატკობელი ჰანგები, პარკებსა და სკვერებში ჯგუფად მოსეირნე გოგო-ბიჭების ხმაშეწყობილი სიმღერები მთელ ქალაქს ეფინებოდა. მაგრამ ყველაზე მეტად მე ვზეიმობდი. როგორ არ მეზეიმა, მეგონა ლეიტენანტი თავისი მეკავშირობიდან გამათავისუფლებდა, სკოლიდან გაირიცხვასაც კი ვშიშობდი. მაგრამ უყურე, არ გამართლდა ჩემი ეჭვები. სკოლაში მე ისევ საპირო ვარ, მაძღვენი დავალებებს. აი, ახლა თვით გენერლის პაკეტი მიჭირავს ხელში და ლეიტენანტთან მიმაქვს.

მსუბუქად, ლალად მივაბიჯებ. არა, კი არ მივაბიჯებ, მეჩვენება, თითქოს მერცხალივით მივფრინავ, ვამჯობინე ქალაქის ბაღში გავლით გზა მომეჭრა. ასეც მოვიქეცი. ჩვეულებისამებრ, ბალი ხალხით არის სავესე. აქა-იქ ქალაქში გაშვებული სუვოროველებიც დასეირნობენ. ბაღის ბოლოში, განაპირა სკამზე, ვხედავ, ჩემი „ნაცნობი“ წითელბაფთიანი გოგონა ზის. გვერდში ვიღაც სუვოროველი მისჯდომია. მოიცა, ამას რას ხედავს ჩემი თვალები! ეს ხომ სწირნოვია! არ მინდა თვალეგს დავეუჯერო, მაგრამ მოდი ნუ დაუჯერებ, როცა გარკვევით ხედავ, სმირნოვი და წითელბაფთიანი გოგონა ერთად სხედან და მხიარულად საუბრობენ.

სწორედ რომ გითხრათ, შემრცხვა, თუმცა ახლაც არ ვიცი, რა მქონდა სასირცხვილო. გზიდან მარჯვნივ გადავუხვიე, ბუჩქებივით გამავალი ბილიკით მალულად გავედი ბაღიდან. სმირნოვისა და ჩემი „ნაცნობი“ გოგონას ერთად ნახვამ გული მატკინა. ჩვეულება მაქვს, სხვისა არაფერი არ შემეშურდებოდა. ახლა კი სმირნოვისა შემეხარბა. რა მოხერხებულები ვინმეა სმირნოვი. ხედავ, გოგონს გაცნობა უკვე მოუსწრადა. გაიცნობდა, მაშ არ გაიცნობდა. სმირნოვი ყოველ კვირაობით ქალაქში დადის. მე კი აკრძალული მაქვს. არაუშვასრა, რალა ბიჭი ვარ, თუ მეც არ გავიცნოვ გოგო. ჯერ ვნახო ერთი, როგორ ჩაივლის ეს ამბავი. მერე მე ვიცი.

ორსართულიანი სახლი, რომელშიც სკოლის ოფიცრები ცხოვრობენ, გორაკზე დგას. მიხვეულ-მოხვეული გზით სიარულს, მაღლობზე პირდაპირ მიმავალი ბილიკი ვამჯობინე.

შეუსვენებლივ ავირბინე გორაკზე.

გორაკს მეორე მხარეს პატარა ხევი ეკვრის, რომლის კალთები შეფოთილი ბუჩქებითაა დაფარული. ხევის ძირში წყაროა. მისი ჩუხჩუხი საამოდ შერთვოდა ხევიში ჩამოვარდნილ მყუდროებას.

ხევი დავევი და წყაროს გვერდით მიმავალ ბილიკს გავყვევი. ხევი სულ უფროდაუფრო ვიწროვდებოდა. უცბად ჩამობნელდა. ხევის მაღლა ვიწრო ქუჩასავით მოჩანდა ცის მუქ-ლურჯი ზოლი.

— მამა, მამიკო, — მომესმა ბავშვის ხმა, — ხედავ, წყაროსთან პატარა ოფიცერი დგას.

— შენ ეი, პაიჭაძე! აქეთ წამოდი, არ გინდა ჩემი ვაკეცი გაგაცნო? — გადმოძახა ბუჩქებიდან ლეიტენანტმა.

ძალიან გამეხარდა. ხუმრობა საქმე ხომ არ არის, უკვე ოფიცრის მეძახიან. წელში გავიმართე, მკერდი წინ წამოვწიე, ხელები ოდნავ მოვლუნე და თავმოწონედ გავემართე ლეიტენანტისაკენ.

— მე თქვენთან მოვედი, აზნაურო ლეიტენანტო, პაკეტი მაქვს გადმოსაცემი, — როგორც წესი და რიგია, მოვახსენე ლეიტენანტს და პაკეტი გადავეცი.

ლეიტენანტს სამოქალაქო ტანსაცმელი ეცვა. ხელში ეჭირა ბუბუნოვის წიგნი „თეთრი არყის ხე“. შორისადაც მისი პატარა ბიჭი იდგა. ბავშვი მამასავით ქერა იყო და მასავით თვალები ერთ-თავად უყინოდა.

სანამ ლეიტენანტი პაკეტს წაიკითხავდა, ბიჭს გამოველაპარაკე. ბავშვი ძალიან ცნობისმოყვარე გამოდგა. რაღას არ შემივითხა, თან ისე მელაპარაკებოდა, გეგონება ეს კი არა, მე ვიყავი ოთხი წლისა.

შეეცქეროდი პატარა ბიჭს თვალებში, მაგრამ არ მესმოდა მისი სიტყვები, აქამდე არავითარი ექვი არ დამბადებია, ახლა კი მთელი ჩემი გონება ერთ აზრს მოეცვა: რა ეწერა პაკეტში, რად კითხულობდა ლოგინოვი ასე წარბშეკვრით მას?!

ამასობაში ლეიტენანტმა პაკეტის წაკითხვაც დაამთავრა.

— სუვოროველო პაიჭაძე, გადაეცი მორიგეს, რომ მე ახლავე გამოეცხადებები გენერალთან.

ბრძანება გავიმეორე და ჩქარი ნაბიჯით სკოლისაკენ წავედი.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

იზარდოს ხორბლის ბარაქა

ძმობილებს გაჰყვა ჩემი ძმაც. ტრაქტორით მიდგვრის მპრომელი, ბიჭი მტკერის პირად გაზრდილი, მტკვარივით დაუდგრომელი.

ჩქარობდა, მიუხაროდა ყამირებისკენ ურალში. ლაზათს მატებდა შავგვრემანს შავად აშლილი უღვაში.

ენოდან რომ გადიოდა, მხნე ბიჭი უფრო მხნედ იყო. სოფლის ბოლომდე მიგყვით ბასით მე და დედაცო.

წავიდა, საგზლად წაიღო გუნდად შეკრული, ქებული, ქართული პურის შოთები, თონისგან შეწითლებული.

გაჰყვა იმედი კაცური, თანდაყოლილი აკენიდან. ყამირთა გადასახნავად ძმებთან ურალში დამკვიდრდა.

«მიწას შევებით, ყამირს გტეხთ...» გვწერს ახლა ქართლში ძამიკო. იქაც მამაცი იქნება, როგორი მარჯვეც აქ იყო.

მათი ტრაქტორის გუგუნნი აქაც სიცოცხლის ხმად გვესმის. რა უსაზღვრო გვაქვს სამშობლო, რა ბევრი სახნავ-სათესი.

— ტყდება ყამირი! — დაძახიხთ ბავშვებიც სოფლად, ქალაქად... იზარდოს ხალხთა სიკეთედ საბჭოთა ხორბლის ბარაქამ!

გიორგი ჯაჭხიძე

ნახ. გ. ფოცხიშვილისა

საკაი გელიაშვილი

საიღუმლო გემოქვაბუდი

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

ერთი კვირის შემდეგ ოსიკოს ტელეფონით ველაპარაკებოდი:

— იცო რა, პატაცემულო ოსიკო, რაც იმ ზეენი ექსპედიციიდან დავბრუნდით, წვეთი არ მძინებია.

— რა იყო, ბიჭო? — მკითხა მან მხიარულად.

— რა და, ის საბუთი არ მახვენებს.

— რა საბუთი?

— აი, მერმე რომ ამოვიკითხა. რად სწერია იქ: მიჰყე ნასროლსა ისარსაო? ალბათ, მართლა უნდა ისროლს ისარი და იმ კვალს მიჰყე, თორემ ისე რად დაწერდნენ.

— აი შენ რა ვითხარი. — დაცინიეთ წამოიძახა ოსიკომ, — მართლა სრულა რა საქაროა, ბიჭო, დახატული რომ იყო, იმ დახატული ისრის მიმართულებას უნდა გააყოლო თვალი და იმ გზით წახვიდე.

— აგრე რომ ყოფილიყო, რადაღ დაწერებს მიჰყე ნასროლსა ისარსაო, მაშინ დაწერდნენ გააყოლი თვალი დახატულ ისარს და იმ მიმართულებით წადიო. არა, აქ რადაღ საიდუმლოება უნდა იყოს.

— კაცო, შენ მგონი გაგაგებებს ეს ერთი ფარტინა ქაღალდი. რა საიდუმლოება უნდა იყოს? ისარს გაიხვრი, წავა პირდაპირი ხაზით და სადაღაც ასი ან ორასი მეტრის შემდეგ დაეხობა მიწაზე. გათავდა. მეტი რა უნდა იყოს? იცო რა, თუ მართლა არ გიძინია, დასაძინებელი უხვნილი დალიე და გამოიძინე, თორემ ისე ურეგ, ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში წასაყვანი არ ვამიხდე.

ეს მიიხრა, მილი დამიკიდა, მაგრამ ერთი კვირის შემდეგ თვითონ დამირეკა:

— ოთარ?

— გიმხე.

— ისრები რისგან კეთდებოდა უწინ?

— რად გინდა, ღომის მოხარვეად ხომ არ გპირდებო? თუ, შენც აურაე?

— ავურიე კი არა, მგონი მეტიც დამემართოს. შენ რომ შეუწინდელი კაცს, წახულია მერე მისი საქმე. რისგან კეთდებოდა?

— უმეტეს შემთხვევაში რკინისაგან.

— რა ზომისანი იყვნენ?

— ეგ, ვაჩნია როგორი იყო მშვილდის ზომა. საბა სულხან ორბელიანის განმარტებით, ისარი ზოგადი სახელია ყოველთა ისართა და განიყოფებიან ზრითა და პირთა სხვადასხვა სახელად.

— ზრო რადა ეშმაკებია?

— ზრო ისრის ტანია.

— მერე, მერე?

— მერე რა. ფრთედებალი და პირწვირილი, რომელსაც ყოვჩადნი ხმარობენ, არის საყალნო. ზომიერი ისარი ფრთებმოზრტყე და პირმოზრტყე არის სარჩა. იმაზე უგრძესი პირიდიე და ფრთედალი არის ქვიბური...

— რაო?

— ქვიბური.

— მაშ, მაგის გამო ჰქვია შენი აზრით იმ ხეობას ქვიბურას ხევი? იქნებ იმავე ნასროლსა ისარსა? ნიშნავს: გაჰქვიბურას ხევისო?

მართალი უნდა ვთქვა, რატომღაც ეს აზრი აქამდე სულაც არ მომსვლია თავში და ახლა პირდაფენილი დავცქვიროდი ტელეფონის აპარატს.

— ქვიბურას ხევისო... ვლუღლუღებდი მე, — იქნებ მართლა ასეთა... მეტაფორული მნიშვნელობით, ნამდვილათ კი მართლა გულხისმობდეს იმას, რომ ხევის-გასწვრივ უნდა ვაწარმოოთ ძებება.

* ვაგრძელება. დასაწყისი იხ. ქურნ. „პიონერი“ № 6.

— არა, ეს მიმოტევა უარსაყოფია. აგრე ადვილი რომ ყოფილიყო იმ გამოქვეაბულის აღმოჩენა, ეს ხეობა ათასჯერ არის თავიდან ბოლომდე ავლილი მტრისა და მუყერის მიერ. აქამდე ნახულიც ექნება ვინმეს და გადანახულიც. ჩვენ ისევ ისრის სროლის მიმოტევა უნდა დადგურებოდეთ, სად შეიძლება ნახოს კაცმა ძველებური მშვილდ-ისრები?

— მუჭუემში.

— მაშ ხვალ მე და შენ ვიწყებთ ამ უჭედეგს იარაღის შესწავლას, ხოლო ამის შემდეგ სახელოსნოში ვცეკეთავთ ქეიბურებსაც და გორგასლანის შესაფერ მშვილდსაც.

შეირე დღეს მე და ისიკომ მართლა დავიარეთ მუჭუემები და ყუველგვარი ზომის ძველებური მშვილდ-ისრები დავათვალიერეთ. მუჭუემის თეთრწყერა თანამართლილი დიდი მცოდნე აღმოჩნდა ამ საქმისა და მან ბევრი რამ საინტერესო გვამოხა ამ იარაღის შესახებ.

— მონღოლები ერთი ქვა აღმოაჩინეს, რომელზედაც ძველისძველი წარწერა იყო ამოკეთილი, — გვიამბო მან, — როდესაც ეს წარწერა ამოკითხეს, იგი აღმოჩნდა ჩინგის-ყუენის დროინდელი. თურმე ჩინგის-ყუენს მოუწყვია შეჯიბრება მშვილდოსნობაში და ერთ მეომარს ისარი წინაშე მოუხვედრებია, თანამედრფე სიღლითი რომ აღენიშნოთ, რვახის მტერის მანძილზე.

— ოჰი! — აღტაცებით წამოვიძახებთ ერთადვე.

— მაგრამ უფრო საინტერესო ამბავი უნდა გიამბოთ. როდესაც სპარსეთის მეფემ კამბიზმა ეგვიპტის ფარაონი დაამარცხა და მისი ლაშქარი მთლად გაანადგურა, მან განიზრახა ეთიოპიის სამეფოზედაც გაელაშქრა და ამისთვის წინასწარ გაგზავნა მხვერავი რაზმები. როდესაც ეთიოპლებმა გაიგეს კამბიზის განზრახვა, მათ სპარსეთის მეფეს საჩუქრები გაუგზავნეს, მათ შორის ერთი მშვილდიც მოართვეს და შეუთვალეს: თუ შენს საზრძანებელში ნახავ კაცს, რომელიც ამ მშვილდის ღარს მშვილდებს და ისრის გასროლას მოახერხებს, მაშინ გამოილაშქრეთ ჩვენს წინააღმდეგ და თქვენნი გამარჯვებაც ბედს მიანდეთო, ხოლო, თუ ასეთი არავინ აღმოჩნდეს, მაშინ გაუღწერულად გირჩევთ განზრახვაც ხელი აიღოთ, რადგან ბედის იმედი ნუ გექნებოთ. კამბიზმა მაშინვე იხმო სახელგანთი გოლიათები, მაგრამ ვერცერთმა მათგანმა აღწევაც კი ვერ გადრიოა მშვილდის ღარი. ამის შესახებ მშვილდ არავის და მისიხდეს ენახა. ეს ამბავი ელვის სისწრაფით

გავრცელდა ჯარში, და როდესაც კამბიზმა მაინც გასცა განკარგულება სალაშქროდ წასვლისა, ჯარმა ადგილიდან ფენი არ მოიცილა.

ჩვენი ძალიან მოგვეწონა ეს ნამბობი, მოხუცი კი განავრძობდა:

— ქართლის ცხოვრებაში ვახტანგ გორგასლანის შემადიანე მოგვითხრობს, რომ როდესაც მოგვთავან გამოვიდა ბუმბე-რაში, რომელსა ერქვა ბაყათარ, იგი იყო გოლიათი და იყო სიგრძე მშვილდის მისა თორმეტი მტკაველი, ისარი მისი ექვსი მტკაველი“.

— ოჰო, ამოდენა მშვილდის ხელით დაქერა მგონი ვერც აღმატელმა კალთაბურთელმა ახტავებ შეიძლოს! — წამოიძახა ისიკომ.

— მით უმეტეს, თუ იმ გოლიათის მტკაველს ვივთღლის ხმებით, — სიცოლით დავძინე მე.

ჩვენ დავთვალიერეთ მშვილდებიც, ისრებიც. ისიკომ სათანადოდ ჩინახა ისინი რეულში და აღმოთქვა, რომ შემდებმ კვირას ჩვენ ისეთი მშვილდ-ისარი გვექნება, მგონი კამბიზსაც კი არ ენახოსო.

— მშვილდს სათანადოდ შერჩეულ ხისგან გათლი, ისარსაც რკინისს გააქედინებ, ღარს რისგან აკეთებ? — ვერ ვისხვენიდით მე. — შენ ხომ არ გგონია ძველებურად მოთელილი ძარღვისგან დაგვრ მას.

— ნუ გეშინია, მაგასაც გავაკეთებ.

— რისგან?

— კაპრონის ძაფისგან დავაგრებინებ. ისეთი მაგარი ღარი გვაკეთებინო, რომ ორმა ტრაქტორმა ვერ გაწყვიტოს. ისრებსაც ისეთს გვაგზავნებინებ ავ თვალს არ ენახებოდეს. შენ ნახავ, თუ იმ სიმორცხე არ იტოვრენო ისარი, თვით ჩინგის-ყუენის ფელავანსაც კი ვავაგრო.

მართლაც, რამდენიმე დღის შემდეგ ისიკომ დამირეკა, ჩემთან მოდი თუ გინდა მშვილდ-ისარი გავიწერო და, თუ კარგი ბები ხარ, იქნება მისი ღარი მოსივლიდო.

* * *

მე და ჯანიოც, ცხადია, მაშინვე გავემართეთ ოსიკოსთან. ის შინ დავვიხვდა. თავის ბავშვებთან თამაშობდა. მათთვის საბავშვო რკინიგზა გავწყო და იყვნენ ერთ ამბავში.

— ოო, მოდი, მოდი, — შეგვეგვება ის მზიარულად, — ახალი რკინიგზის სახის გასნას დაესწარიო. აბა, ლექსო, შენ დენი ჩართე. თათარ, ისრები გადაიყვანე. დაჰკარით ზარი, ძინ, ძინ, ძინი უ, უუუ, დაიძრა მატარებელი.

ჩვენ, როგორც აღვთოვანებულმა აულეტიორიამ, ტაში დავცხეთ, მაგრამ მათი ელმავალი რატომღაც გაჯიუტდა, ზუ-ზუნი დაიწყო და ადგილიდან არ დაიძრა.

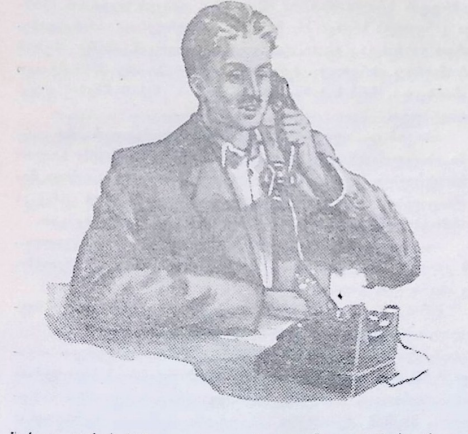
— ეი, ეგ ჩვენი საიდუმლო გამოქვაბულის ძებნასავით მარცხით მთავრდება მგონი! — ვუთხარი მე.

— შენ ასე ფიქრობ? — ოსიკომ ჯიუტად გადმოხმედა, მერე ელმავალს წყობურტ წაშტრა და ისიც დაიძრა და დაიწყო სირბილი წრიულ დიანდგვზე. — მუცტყოზ, რომ ჩვენი ძებნაც ასე დამთავრდება.

თვქვც, წამომიპარა და ორთავენი კაბინეტში წავიყვანა.

— აი, ნახეთ, რა მშვილდ-ისარი გავაკეთე! — გვითხრა მან და კედლიდან ლურსმანზე ჩამოკიდული მშვილდი ჩამოიღო.

ის მართლა მშვენიერი რამ იყო. თვითონ მშვილდი იხე ღარსადაც იყო გათლილი და შუაშიც ხელის ჩასაჭიდი იხე კახხად მჭონდა გამოკოლიტებული და თანაც ვარანდული, რომ შეხედვით ღირდა. ღარი შედარებით წვრილი იყო, მაგ-

ერთი კვირის შემდეგ ოსიკოს ტელეფონით ეგლაპარაკებოდი

რამ ისე მაგარი დატომული, რომ თითო მოწიფდა ვერ შევძელი.

— ეშე, ეს არ გაწუდება? — ვიციხე მე.

— შენ მაგის დარდი ნუ გაქვს, — მიპასუხა ოსიკომ.

— იცი რა, — ვუთხარი მე ოსიკოს, — აუცილებლად მარცხენა მავაზე, თუძე მაგაზე ეი არა მთელ წურთაზე სქელი ტყვისი სახელი უნდა გააკეთებინო, თორემ ღარს რომ მოწიფდა და ისარს გაიხვრი, ღარი სულ ჩაგატყავებს მკლავს.

— ვიცი და კიდევც დაბამადა, — ოსიკო უფრავს მისწავა, აქიდან სქელი ტყვისი სახელი ამოიღო და მარცხენა ხელზე გაეთავა, — ეს მე სურათებში მქონდა ნახული ამერიკელ ინდოელებს რომ ეკეთათ მაგაზე და წარმოდგენა არა მქონდა რად იკეთებდნენ ამ ტყვის სახელობებს. მერე გავიგე, თურქმე მშვილდოსანს ის მუღამ უნდა ჰქონდეს ხელზე გაკეთებული. ეგ ვი არა ღარის მოსაწიფად აი, ასეთი რამ უნდა გაიკეთოთ თურქმე თითებზე.

ესა თქვა და გამოეწვიოდა რკის სათითური, რომელშიაც ორი თითი — საღიკო და შუათითი ეტყოდა. ჩვენ ის გულდასმით დავათვალიერეთ და მე ახლა ამით ვცადე მშვილდის მოწიფვა.

ტყულად ვცდილობდა. ოდნავადაც ვერ მოვდრიკე.

— მომეცი აქ, — მითხრა ღიმილით ოსიკომ, — შენც იტყვი ვაჟკაცი ვარო!

მოჰკიდა ხელი და მძლავრად მოწიფა, მერე დახსლიტა და ღარმა ისე დაიწოწუნა, თითქოს დიდ ზარს შემოხკრებო. მშვილდთან ერთად ისრებიც დავათვალიერეთ, რამაც საერთო მოწონება დაიმსახურა, და გადავწყვიტეთ მომავალ კვირას კვლავ გავმეზავებოდათ ეკიბურას ხეში.

მართალია, მე ერთ ხანს ძალზე განვიცდიდი იმ ჩემ მიერ აღმოჩენილ საბუთების ტექსტში თქმული სიტყვების მნიშვნელობას, ნასროლი ისარს მიხევეთო, მაგრამ ახლა უკვე ეს ჩემი განზრახვა და მშვილდ-ისარი იმ გამოქვაბულის ძებნა ბავშვურ განზრახვად მიმაჩნდა და ცოტა არ იყოს კიდევაც მრცხენოდა, რომ ამ მშენიო მივემეზავებოდი ქეიბურას ხეში. ამიტომ არაიკნათვის არ გამაშხელია, ცხადია, ჯანიკოს გარდა, სადაც დაპირებული წესაღას.

კვირას მ რტო მე, ოსიკო და ჯანიკო გავემეზავებეთ. მერი არ წავიყვანია, რადგან ძალიან ცივი დღეები დაიჭირა; ბავშვებს ვერ წავიყვანდი, ამიტომ დაიასახლდნენ იძულებულიყო ოსი შინ დარჩენილიყო.

გზაში ღირსშესანიშნავი არაფერი მომხდებოდა. ბუნება თითქოს მიძინებულყო. მარტო ყვავები დალაყვებულდნენ ზღის გასწვრივ, ან ჩამომსხდარიყვნენ ტელეგრაფის ბოძებზე, ხანდახან გვეხებოდა ზამთრის საძოვრებზე გამოყვანილი ცხვრის ფარები. ნაბლები გახვეული მწყემსები ქვის ქანაქალებივით აშორებულყვნენ. ბანჯგელანი ნავაგებო ერთის უფა-ლაღვადი ვაჟკაცურად უხვდებოდნენ ჩვენს მაჩანას და ცდილობდნენ ბორბლებზე ეკიბნათ.

უნდა ითქვას, ახლა რატომღაც ძალიან დაგრძელდა გზა, მიუხედავად იმისა, რომ ახლა ოსიკო, რაკი ბავშვები არ უფადა მაჩანაში, ეღვის სისწრაფით მიაქრებოდა თავის „პოხდას“, სიჩქარის მაჩვენებელი ისარი ხშირად ოთხმოც კილომეტრს ვეჩვენებდა საათში.

ბოლოს, როგორც იქნა, მივადრწიეთ იმ ადგილამდე სადაც ძველი ციხე-დარბაზის ნანგრევები იყო.

— აქედან იწყება სტარტო ჩვენი ძიებისა, — თქვა ოსიკომ და თავისი მშვილდ-ისარი გამოიღო მაჩანაიდან.

მივდელი იმავე კუთხითან, სადაც ჩვენი ისტორიული ქვა ისევ თავის ადგილას დევგვდა, დაჩერებულ-დახსიჩრებული ოსიკომ მომართა თავისი მშვილდ-ისარი.

— აბა, მკვლევარო, მითხარი რომელ მხარეს ვიხილო, — მითხრა ბან.

მე კვლავ ავუხსენი: როგორც მახსოვს ნახატე ისარს ხმ. ხრეთით იყო მიმართული-მეთქი.

ოსიკომ დაჰემა ღარი და ისარი იმ მიმართულებით გასტყურა.

ჩვენ დაძაბული ყურადღებით გავაყოფით თვალს გავრინოლ ისარს, რომელიც ჯერ პირდაპირ წვიოდა, მერე რატომღაც მარჯვნივ მოუხვიო და დაახლოებით ასორმოცდაათი მეტრი მაძინდის მოშორებით მიწაში ჩაეჭრა.

— ოხო, ეს რა ამბავია? — აღმოხდა ოსიკომ. — ქარი რომ უზრავდეს, ვიტყვდი ისარი ქარმა წაიღო-მეთქი მარჯვნივ, დაიცო, მეორე ვისროლო.

კასარბედი ოსიკო ამოიღო და ისევ იმ მიმართულებით გასტყურა.

იგივე მოხდა. მეორე ისარი ასევე ჯერ პირდაპირ წვიოდა, მერე მარჯვნივ მორკალა ხაზი და ისევ პირველი ისრის გვერდით დასწო.

ჩვენ თავებუდმოვლევადი გავიქეციოთ იქითენ და იმ ადგილას მივიბრინო, სადაც ისრები მიწაში იყო ჩარჭობილი. ისრები ამოვადრეთ და ავლომ შევათვალიერეთ. არაფერი საყურადღებო არ იყო. ძეძვებით და შემოდგომის გადამწვარი ბლაბით დაფარულ კორღზე მეტს ვერაფერს ვერ მოვკარიო თავლი.

ოსიკო დალოჭრებული ათვალიერებდა მიდამოს და შეკითხვებზე პასუხს არ გვაძლევდა. მან ისევ მომარჯვა მშვილდ-ისარი და წინათ ნასროლი ისრის კვლის გაგრძელებაზე გატყურა.

ისარმა ახლა რატომღაც მარცხნივ გადაუხვიო.

ოსიკომ მეორე ისარი მიაყოლა.

ისევ იმ გზით წვიოდა.

ჩვენ ახლა იმ ადგილზე გადავიწაცეთ. არც იქ იყო არაფერი საყურადღებო, მაგრამ ოსიკოს დაძაბულ გამოძეტყველებზე ვატყობდი, რომ ის ამ უცნაურმა მოვლენამ საიცარად დააუჭრა.

მან კვლავ გატყურა ისარი ამ მრუდ ხაზის გაგრძელებაზე და ისარმა ისევ მრუდ მოხაზა. ახლა მარჯვნივ მოუხვიო, ის იყო რაღაც არაჩვეულებრივი მოვლენა.

ერთ ხანს მე და ჯანიკო ვეჭრობდით, რომ ეს ან ისრის სიმრუდის ბრალი იყო, ან იმის, რომ მივსიკოს ხელი არ ჰქონდა გაჩვეული სროლაში, მაგრამ რამდენჯერაც არ გავიმეორეთ გასროლა ერთი ხანს იგივე ადგილიდან, ისარი მუდამ ერთნაირად იხრებოდა. მერე თვით ისრები ისე სწორად იყო განაჩრბული, რომ სახაზავების სისწორის შესამოწმებლად გამოვადრებოდა.

ოსიკომ დაახლოებით ათჯერ თუ თერთმეტჯერ გასტყურა ისარი და ამ ისრის მიხვეულ-მოხვეულმა კვალმა ბოლოს ერთ ფრიალო კლდის ძირას მივიყვანა. სრულიად სხვა მიმართულებით, ეღრმე პირველად ეცემალი. მაშინ ვერც ვიწარმოვიღვენიდით, რომ ამ მხარეს უნდა წამოვსულიყავით.

— აბა, მე მგონია ეს არის ბოლო ჩვენი ისრის კვალისა. ამ კლდეზე კიდევც რომ მივინდომოთ ხაზის გაგრძელება, მე ისარს ვერ ვადავაცილებ.

ფრიალო კლდე მართლაც ძალზე მაღალი იყო და შევუღლად ამართული ზვიადად დავცვეტიოდა თავზე.

მე და ჯანიკომ მანძე გაფაციკრებით დავუწყეთ თვალიერება ღურბინებში კლდეს, ხან მარჯვნიდან მივლდექით, ხან მარცხნიდან. რამდენჯერმე აუფარ-ჩაუფარეთ იმის საფუძველს, მაგრამ ვერაფერი ისეთი, რაც ჩვენს ყურადღებას მიიპყრობდა, ვერ აღმოვაჩინეთ.

ოსიკომ მეორე ისარი წიავალა.

ოსიკომ კი თითქო სრულიად დაკარგა ინტერესი იმისადმი, რასაც ჩვენ ვეძებდით.

გაბრუნდა და კვლავ ისრის სრულით გააქცა იმავე კვალს საიდანაც მოვედით. გააქცა და ისარმა იგი წუსტად იგივე მიხვეულმოსხვეული გზით მიიყვანა ძველ ნანგრევებამდე.

შემდეგ კვლავ დაბრუნდა ჩვენთან, თან გზადაგზა მიღამოს გულდასმით ათვალერებდა. დაღლილი ჩამოჯდა ქვაზე და თითქო ამოიხარა, ისე წამოიძახა:

- მო, მო!
- რაო ოსიკო, შენი ისრები რატომ უხვევენ ხან მარჯვნივ, ხან მარცხნივ?
- უყვე ვიცი რატომაც.
- რატომ, რატომ, გვიხარია, — მოუთმენლად მივაძახეთ ორთავემ.

— ჯერ დაიცათ. ბერის ცოდნით ადრე დაბერდებით, — ღიმილით გვიასუსხა მან, — ჯერ კიდევ უნდა შევაოქრო და მერე...

შეჩერდა, უნდოდა რაღაც გაეზიზღა, მაგრამ ეტყუა გააღიქრა და თვითონ შეგვეკითხა:

- მართლა, როგორაა გამოკვაბულის საქმე? ვერ აღმოვაჩინეთ? თუ ამ კლდემი არ არის ის გამოკვაბული, მაშინ აღარ ვიცი სადღა უნდა ვეძებოთ იგი.
- აქ მისი კვალიც კი ვერ შევნიშნეთ.
- მაშინ ჯობს ჩვენს განზრახვაზე ხელი ავიდეთ.
- უკან კვლავ გაწვილებული დავბრუნდით.

ერთი თვის შემდეგ ჯანსიკომ შემოიარა ჩემთან.

- გაივც ახალი ამბავი? — მითხრა მან. — ოსიკო ისევ წასულა ქიბურას ხევში.
- უჩველმ? — წყნით წამოვიძახე მე. ეგ რა სინდისია. ჯერ ერთი ისტორიული ძეგლების ძებნა რა ინჟინრის საქმეა და მერე...

— დაიცო, რას ცხარობ. ჯერ გაიგე რისთვის წასულა და მერე გაცხარდი.

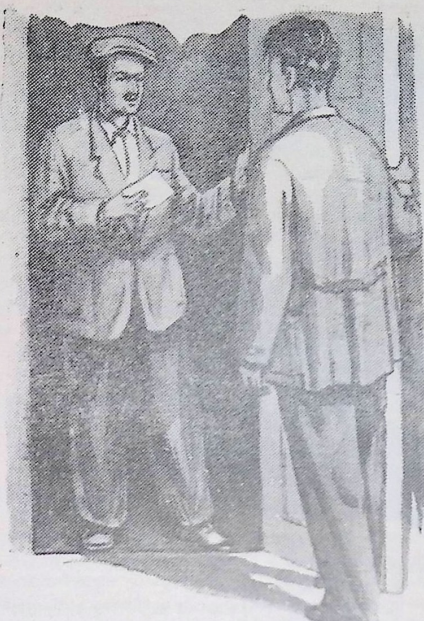
- რისთვის?
- ოსიკო ფიქრობს, რომ იქ რაღაც მადანი უნდა იყოს.
- მადანი?
- მო, მადანი. ჩვენ რომ იქიდან დავბრუნდით, ოსიკო მაშინვე წასულა გეოლოგიურ სამმართველოში და წარუდგენინა მოხსენებით ბარათი ასე და ასე, ისრებს ვისროდი და ისინი გომიდან უხვევდნენ.

— ისინი, ალბათ, ჭკუას დაკარგავენ: ეს კაცი ხომ არ გაიფუტულაო, — უნებურად გამეცინა მე.

— ეგ არ ვიცი. ეს კია, რომ მათ საგანგებო საქმეზე ჯგუფი შეუდგენიათ ათასნაირი ხელსაწყოებით, მაგნიტური და ელექტრონული იარაღებით და წასულან. ვინ იცის, მართლა იქნებ აღმოჩნდეს რაიმე მადანი და მაშინ ნახე სერი. აი, თურმე რატომ მიგვატოვა მაშინ ოსიკომ და კვლავ ისრის კვალს დაუბრუნდა. ასეთი უცნაური მოკლენა, ისრის გზის გამრუდება, ჩვენთვისაა ახლა საკვირველი და მე წარმომიდგენია უწინ როგორ აგებებდა ხალხს. ვინ იცის, ძველად შეიძლება ღვთის ძალას ან რაიმე ჯადოქრულ ძალას მიაწერდნენ ნასროლი ისრების გზის გამრუდებას. ახლა კი ოსიკომ შეტეპარითი ენოსვით იგრძნო, თუ აქ რა საიდუმლოებაა. რას იტყვი, არ წავივდეთ, არ ვნახათ ის საძიებელი სამუშაოები?

— აუცილებლად, — დავეთანხმე მე.

გადავწყვიტეთ კვლავ კვირა დღე გამოვეყენებინა, მაგრამ უკვე ზამთარი დადგა, კვირას თოვა დაიწყო და რასაკვირველია ვეღარ წავედით. ამასობაში ჩვენ სხვა უფრო დიდი სამუშაო გავვიჩინა და მთელი ზამთარი ისე გავიდა, ერთხელაც აღარ გავგზავნებია ქიბურას ხევში წასვლა. მით უმეტეს, რომ გამოკვაბულის კვალს ვერ მივაგავნით, ხოლო მადნის ბუდობის ძიების ნახვა, ჩვენთვის როგორც არასაკვირვალისტებისათვის მამინდამაინც დიდ ინტერესს არ წარმოად-

კარიკატურა. ჩემს წინ უცნობი კაცი იდგა.

გენდა. ჯერჯერობით იქ დიდ საშუალებები დაწესებული არ იქნებოდა.

გავიდა ზამთარი. უკვე თოვლმა დნობა დაიწყო და ბაღებში ხეხილი აუცავიდა. მე მთელი ზამთარი დიდ გამოცდევანზე ვმუშაობდი და ხშირად გათენებამდე ვფუჭებო საწერ მაგიდას. ხანდახან დაღლილს მაგიდაზე ჩამოშებიწებოდა ხოლმე და თუ დედაჩემი არ გამაღვიძებდა, დილაზე ასე ვიძინებდი. ერთხელ, ასე, დაახლოებით, ნაშუაღამევს სამზე თუ ოთხ საათზე მაგიდაზე ჩამეძინა. ძილში რაღაც ხმაურმა შემეკართო და თვალი გავახილეთ.

დერფნიდან დედაჩემის ხმა მომესმა:
— ვინ ხარ? — ეკითხებოდა ის ვიღაცას ჩაქტილ კარს იქით.

— ამხანაგ ოთარ გიგაურის ბინა ეს არის?
— დიას. თქვენ ვინ ბრძანდებით?
სანამ დედაჩემი პასუხს მიიღებდა, მე კარებთან მივკეცრი და, ვიდრე გავაღებდი, უკვე იქიდან მომესმა:
— წერილი მაქვს ოსიკო მინდელისაგან.

კარი გავაღე, ჩემს წინ უცნობი კაცი იდგა.
— ოთარ გიგაური თქვენ ბრძანდებით? — მკითხა უცნობმა.

— დიას.
მან წერილი გამომიწოდა და მითხრა:
— ოსიკომ შემოგივთვალათ, მიიღოთ თუ არა ეს ბარათი, ერთი წუთის დაუყოვნებლივ წამობრძანდეთ ქობურას ხევში.
— თქვენ ახლა იქიდან მოხვედით?
— დიას.

ბარათი გავხსენი. შიგ მოკლედი ეწერა:
„ახლავე ჩავექ მანქანაში და წამოდი, ამ ბარათის მომტანი ჩემი შოფერი. ჯანიკო წამოიყვანე. ახალ კვალს მოვაგენი. ოსიკო.“

მამინვე დაფეთებული შეგვარდი სახლში, ქული დავიხურე, და პალტოს ჩაცმა დავიწყეთ.

— დედა, მე მივდივარ. შეიძლება რაღაც დავივიციო. პრეფერსის დაურეკე ახალი კვალი უნახე და იმაზე წავიდა-თქო.

— შეილო, ახე უძილარი, მშვიერი, სად მიდისხარ? — შეწუხდა დედაჩემი. — გეპამა რამე. ეს უცხო კაცი შემოიყვანე. — არ გვცალია, დედი. ჩვენ გზაში ვბამთ საქმელს. — ვუბახუხე დედაჩემს, მამინვე მანქანისკენ გავეშურე და შოფერს ჯანიკოს მისამართი ვუთხარი.

მთელ ქალაქს ეძინა და, როდესაც ჯანიკოს ბინაში ზარის რეკვა ავტუხე, მეგონა, არაფერ ჯანიკო, ის ქუჩა მთლად გავაღვიძე.

— რა იყო, ბიჭო, რას დავგინებთქე გულგები? — მითხრა მან, როდესაც საცვლებსამარამ კარების ღრიალში თავი გამოჰყო და მე დამინახა.

— მივდივართ, ახალი კვალი, — მხოლოდ ამის თქმა მოვახერხე.

— რას მეუბნები? — იყვირა ჯანიკომ, დავიწყდა, რომ ჩაცმული არ იყო, და საცვლებისამარამ მანქანაში ჩაჯდომა დააპირა.

მე სიცილი ამიტყდა.
— წადი, ჩაიცვი, აგრე მოდიხარ?
— მო, უნდა ჩავიცვა, — მითხრა მან, სახლში შევარდა და ერთ წუთში აღლიავებული ტანსაცმელით ისევე გარეთ გამოვარდა. მანქანაში ჩაჯდა და შოფერს უთხრა — წადი. ჩაცმას აქვე მოვახერხებ.

მანქანა დაძირა, ხოლო ჯანიკო თან ტანსაცმელს იცვამდა და თან მე მკითხოვდა:

- ოსიკოს უნახავს?
- მო.
- სადააო?
- წარმოუგედა არა მაქვს.
- რა სახისა? ნიშანია რამე, თუ გამოქვაბული ნახა?
- არაფერი არ ვიცი. მწერს ახალი კვალი ვნახეთ, მეტი არაფერი.
- მატყუებ.
- რას გატყუებ? აი ბარათი.
- ამ სიბნელეში რად მაჩრის, როგორ წავიციოთ?
- სინათლეს ავანთებ, — თქვა შოფერმა და შეჭი ჩართო. ჯანიკომ ბარათი გადაათვალიერა და ახლა შოფერს მიუბრუნდა.

- თქვენ არაფერი იცით ამხანაგო?
- რისა?
- სად ნახა ოსიკომ კვალი?
- არ ვიცი რა კვალს მკითხოხვით. საღამოს რვა საათი იქნებოდა, საშუაოდან დაბრუნდა და მიბრძანა მამინვე თბილისში წამოვსულიყავი და ეს ბარათი გადამეცა ამხანაგ ოთარისთვის. თუ ეძინოს, მძინარი აიყვანე, ჩახვი მანქანაში და ისე წამოიყვანეთ. მე უფრო აღრე მოვიდიდი, ოსიკო ჩვენ ღამის თორმეტზე ან პირველზე გველოდებოდა, აღბათ, მაგრამ გზაში მანქანა გამიფუტდა, სანამ მას ვარემონტებდი დრო გავიდა და ამის გამო დამიგვიანდა.

(გ ა გ რ ძ ე ლ ე ბ ა შ ე მ ი დ ე გ ნ ო მ ე რ გ ი)

ჩრდობრევი საქართველოს სსრ-ის საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოყენების მონაწილეობის ქ ა ნ დ ი ლ ა გ ე ბ ი

მთელი ჩვენი საქმითა ხალხი დიდი სიხარულით ელის 1954 წლის 1-ლ აგვისტოს, რადგან ჩვენი პარტიისა და მთავრობის ადგილობრივი სწორედ ამ დღის ისინება შედგომიქმედის სრულიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოყენება.

მოსკოვიდან 12 კილომეტრის მანძილზე, იაროსლავის გზატკეცილის მახლობლად, სრულიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოყენების 200-ზე მეტ ჰექტარ ფართობზე, გაშენებულია შესანიშნავი პავილიონები და შენობები, ბაღები და პარკები, მოწყობილია საუცხოო მოედნები, ხელოვნური ტბები და საგუნდოები. დიდი საკომეურნეო მოედანზე გაკეთებულია შადრევანი, რომლიდანაც სხვადასხვა ფერის ელნათურებით ღამაზად გაშუქებული რამდენიმე ასეთი ლიტრი წყალი იმუხუხებს.

რესპუბლიკისა და დარგობრივ პავილიონებს შორის ერთ-ერთი უღამაზესი პავილიონი — ნორჩ ნატურალისტთა პავილიონია. მნახველები ამ პავილიონის სტენდებზე ნახავენ ნორჩ ნატურალისტთა და ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრატორ, რესპუბლიკური, სახარეო, საოქო, საქალაქო სადგურების, პიონერთა სასახლეების, სკოლების, საბავშვო სახლების, ნორჩ ნატურალისტთა და ნორჩ ტექნიკოსთა წარმატებებს. აქ ნახავენ სამუშაო კავშირის თვალყურედნელ ტერიტორიიდან მოტანილ ცოცხალ ნატურალურ ექსპონატებს მემყენარეობის, მცხილეობის, მევენახეობის, ტექნიკური და სუბტროპიკული კულტურების, დეკორატიულსა და ოთახის მყენარეებს, მიოდლებს, ნახატებს, სახვითი ხელოვნების ნამუშევრებს, პერბარეუმებს და სხვ. რომელთაც შესრულებულია ნორჩ ნატურალისტთა და ნორჩ ტექნიკოსთა წარებისა და მოწყვეების მიერ.

ამ პავილიონის ჩვენი რესპუბლიკის ნორჩ ნატურალისტთა წრეგზინა იგზინება ნატურალური ექსპონატები: ლიონი, ფორთოხა, მანდარინი, ზურაბი, კარალიკი, მუშაბა, ბროწეული, ვაზი, ბანანი, გარბისი, ჩაი, პალმები, ფიკუსი, ტუნუო, კრიბიფორია, კამელია, კაკტუსის კოლექცია და სხვ.

სრულიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოყენების მთავარ კომიტეტში საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მიერ უკვე წარდგენილია დასამტკიცებლად გამოყენების მონაწილეობის 72 ნორჩი კანდიდატი.

რითი მონაწილეს მათ საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოყენების მონაწილეობის კანდიდატობის უფლება? აი, რითი:

მახარაძის რაიონის, მახარაძის საბავშვო სახლთან არსებულ ნორჩ ნატურალისტთა წრემ, აგროტექნიკური ლინისძეების გატარებით 1952 — 1953 წლების მუშაობის შედეგად საშუალო მონაკავალი (ერთ ჰექტარზე გადაანგარიშებით) 600 კმეტრ სიმინდის ნათეს ფართობიდან 158 ცენტნერი მარცვალი მოიყვანა, 40 კმეტ. ბაღრეკის ნარევიდან 560 ცენტნერი ნაყოფი მოიყვანა, 15 ძირი მანდარინის ხიდან საშუალოდ ერთ ზეზე 255 ცალი ნაყოფი მოკრევა, ერთ მუწველ ძროხიდან 2550 ლიტრი რძე მიიღო და 2 დედა ღორიდან «42» გოჭი გამოზარდა.

ნორჩმა ნატურალისტმა ცილა მახარაძემ 15 ძირი მანდარინის ხიდან საშუალოდ ერთ ზეზე 253 ცალი მანდარინი და 20 ძირი ზურაბის ხიდან 1725 კგ. ნაყოფი მიიღო.

ვალენტიანა ილიანმა 100 კმეტრ პომიდორის ნარევიდან 530 ცენტნერი პომიდორი მოიყვანა.

ნატალია დღმაძემ საუკეთესო მოვლის შედეგად ერთ დედა ღორიდან 27 გოჭი გამოზარდა, ხილი გული დარჩიამ ერთი

ძროხისაგან — 2600 ლიტრი რძე მიიღო და ერთი ხბო გამოზარდა.

ჩოხატურის რაიონის ხილის-თავის საშუალო წილის ნორჩ ნატურალისტთა სკოლი, 1952 — 1953 წლებში, 400 კმეტრ ფართობზე გამოიყვანა გადასცა 800 ძირი მანდარინი, 500 კმეტრ ფართობზე 2300 ძირი ზურაბი და კარალიკი, 5000 ძირი ჩაის ბუჩქი და 80 ძირი სხვადასხვა ჯიშის ძვირფასი მცენარეები; მოკრევა და ჩააბარა 7 ტონა ჩაის ფოთლი და 5 ტონა ჩაის თესლი.

სკოლის ნორჩმა ნატურალისტმა ნუგზარ მათითაიშვილმა გამოიყვანა 20 ძირი მანდარინი, 41 ძირი ზურაბი და 100 ძირი ჩაის ბუჩქი.

პიონერთა სასახლის ნორჩმა ნატურალისტმა ნინელი თოდუამ მოიყვანა 1952 — 1953 წლებში 70 კმეტრ ფართობზე, ერთ ჰექტარზე გადაანგარიშებით, 324 ცენტნერი კომბოსტო, 100 კმეტრ ფართობზე 200 ცენტნერი სტაფილი; ვეგეტატიური წესით გამოიყვანა ოთახის 65 სხვადასხვა მცენარე, შესწავლა ქართული ჩაის ბიოლოგია, დარგო ჩაის ბუჩქები და აწარმოებდა დეკორატიულ მის ვახარებაზე ობიექტის პირობებში, აგრეთვე შესწავლა სოხუმის ბოტანიკურ ბაღში 80 ძირი სხვადასხვა მცენარე და შეაგროვა პერბარეუმი.

იანზე ანდლუაძემ მოიყვანა 80 კმეტრ ფართობზე 250 ცენტნერი უფურის ზურაბი. 200 კმეტრზე 225 ცენტნერი პომიდორი, და 15 კმეტრ კურკოვანების ნარევიდან 140 ცენტნერი ნაყოფი, შესწავლა თბილისის ბოტანიკურ ბაღში 80 ძირი ტყის გვირგვინი ჯიშის მცენარე და შეაგროვა პერბარეუმი.

გიორგი შიშველაშვილმა ღია გრუნტში გამოიყვანა 55 ძირი გორგინა, 110 ძირი ბიზონატემა, 65 ძირი ასტრა, ხოლო ოთახის ბირობებში გამოიყვანა 4 ძირი ფიკუსი, 8 ძირი ოლიანდრა და სხვა მცენარეები.

ცხვედაძე ალექსანდრემ წრის ნაკვეთზე დარგო 300 ძირი მარწყვი და კარგი მოვლის შედეგად 300 ძირივე გაზარდა.

შუია მანუაშვილმა 1 გრამ აბრეშუმის თესლიდან მიიღო საშუალოდ, ერთ კოლოფზე გადაანგარიშებით, 93 კგ. აბრეშუმის ბარკი.

ბოისის ეუკოვთა თავისი ავიომოდელით როგორც საქალაქო, ისე რესპუბლიკურ გამოყენებაზე პირველი ადგილი დაიკავა.

სონია დელბარბიშვილი 1952 — 1953 წლებში 4 დედა კურდღლიდან გამოზარდა 122 ბაჭია, რომლებიც მოსამრავლებლად თბილისის სკოლებს გადაეცა.

აბრეშუმე წარდგენილი არიან დასამტკიცებლად გამოყენების მონაწილეობის კანდიდატები, დარგინიზმის წრის ნორჩი ნატურალისტები, ცუთრი ბასიძე, ღია ყურაშვილი, ზვიგურდ ზურაშვილი, ნანული ცირაძე, ნაზი გორდაძე, გული ბისლაძე, გიორგი ხმალამ, ანზორ აივაზიშვილი, მიჩაირინული მუყველი-თბისის წრის ნორჩი ნატურალისტები: თინათინ ხუბუნაშვილი, გურამ მახარაშვილი, ზურაბ თორდაძე.

სკულტურათა წრის ნორჩი ნატურალისტი მიხეილ სმირნოვი.

რადიო ლაბორატორიის წრის ნორჩი ნატურალისტები: იური უშკაბა, ალექსანდრე მოდრიშვილი, ლილი ხითარიაშვილი, ლი- დია კაქსენიკოვა და მზია ყოჩიშვილი.

მეკურდღლეობის ნორჩი ნატურალისტები გურამ დვალიშვი- ლი, ვახტანგ პაატაშვილი, თენგივ გველესიანი, მასარაძის სახლის ნორჩ ნატურალისტა წრის წევრები: კალენიკა ნიშაძე, გუგული კოდურაძე და სხვები.

ბავშვებში სრულიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამო- ფენაში მონაწილეობის მიღება შეგიძლიათ ყველას, თუ მიიღწევთ საუკეთესო მაჩვენებლებს თქვენს მუშაობაში; თუ გექნებათ კარგი აკადემიური წარჩინება, წარჩინებული ყოფილიყავით, ჩაატარებთ ნატურალისტურ სამუშაოს და მიიღწევთ შემდეგ მაჩვენებლებს:

თუ მემცენარეობაში 50 კ/მეტრ, ხოლო ცდების დაყენებისას 10 კ/მეტრ ფარაობზე მიიღებთ მოსავალს (ტექტარზე გადაანგარიშე- ბით) გამოფენაში მონაწილე კოლმეურნეობებისათვის დაწესებულ მაჩვენებლებზე 30 პროცენტით მეტს; კარტოფილის, კომპოსტის, პომიდორის და სხვა მოსავალს 30 პროცენტით მეტს, ვიდრე კოლმეურნეობისათვის არის დაწესებული;

თუ ჩაატარებთ 10 მცნობას, კარგად გაახარებთ ნაშენებს და მიიღებთ უფრო სწრაფშეფად მოსავლიან, ყინვის გამძლე, ან სხვა სასარგებლო თვისებების მქონე პობრიდულ მცენარეებს; მიჩირინის მეთოდით მიიღებთ ახალი ჯიშის ხილკენკრის მცენა- რებს და ჩაატარებთ ახალი გაუმჯობესებული მცენარეების ხა- რისხისა და ფორმების შემოწმებას;

თუ მოიყვანთ და გადასცემთ სკოლას, ან მანქანა-ტრაქ- ტორთა სადგურს, კოლმეურნეობას, საბჭოთა მეურნეობას, ბარს, საბავშვო სახლს, ან სხვა ორგანიზაციებს თითო ან რამდენიმე კულტურის: მოხახაის—100 ბუჩქს, ან ზურთქელის—30 ბუჩქს, ან ვაზის—30, ან მარწყვის 500 ბუჩქს, ან მავალოს და ბანტის საძირებებს ას-ას ცალს, ან მიზრინული და ადგილობრივ სა- უკეთესო ჯიშების ხილკენკრის კულტურების 25 ნერგს;

თუ დარგავთ 8 ძირ ხეხილს, ან კენკრის 60 ბუჩქს, ან მარწყვის 200 ბუჩქს და უზრუნველყოფთ ამ ნარგავების მოვლას და შენარჩუნებას; მიიღებთ ციტრუსოვანთა მწიფე ნაყოფის მო- სავალს ოთახის პირობებში და გამოიყვანთ ოთახის სულ ცოტა 15 მცენარეს;

თუ დარგავთ მინდორსაც ან ფერდობებზე და ქვიშიან ადგილებში, ან პარკებში, მანქანა- ტრაქტორთა სადგურებში, საბჭოთა მე- ურნეობებში სულ ცოტა—30 ძირ ხეხი- ლის ან ტყის ჯიშების ნერგს, ან 50 ბუჩქს, და უზრუნველყოფთ მათ და- ცვას;

თუ აიღებთ მერქიან და ბუჩქო- ვან კულტურების მსხვილ თესლს—სულ ცოტა—30 კგ. ან წვრილ თესლს—2 კგ. ან თესლოვანი ხეხილის—300 გრ. ან ვარეული მრავალწლიანი საკვები ხა- ლახების—0.5 კგ. და გადასცემთ სა- ტყო მუურნეობებს, მანქანა-ტრაქტორ- თა სადგურებს, კოლმეურნეობებს და საბჭოთა მეურნეობებს;

თუ შეისწავლით ძვირფას სამეურნეო მცენარეებს და შვავარეობით ამ მცენარეე- ბის თესლს მოსამრავლებლათ, აგრეთვე

შეისწავლით სარევეებს და მცენარეთა ავადმყოფობებს და შვა- დკვით ჰერბარეუმებს და კოლექციებს, რომლებსაც გამოიყენებენ პრაქტიკულ მუშაობისათვის სკოლებში და სკოლის გარეშე და- წესებულლებში;

თუ მიიღებთ მონაწილეობას კოლმეურნეობებში, საბჭოთა მეურნეობებში, სკოლებში, სკოლის გარეშე დაწესებულლებში, საბავშვო სახლებში, ან შინ შესარულებით სამუშაოს სკოლისა თუ საბავშვო სახლის დავალიებით და მიიღებთ კარგ შეფასებას თქვენს მიერ ჩატარებულ სამუშაოზე;

თუ გამოკვებავთ და შეინახავთ 6 თვის ასაკამდე ერთ ხოს და მიიღებთ გემობთ გათვალისწინებულ კატეგორიაში; გამოზ- რდით და შეინარჩუნებთ ერთი დედა მატყლის სულ ცოტა 16 ბაჭისა 4 თვის ასაკამდე წლის განმავლობაში; გამოზრდით, გაწვრთნით და გადასცემთ კოლმეურნეობას პირუტყვის მოწვეუ- სვისათვის ერთ ძალს;

თუ გაუწევთ არსებით დახმარებას კოლმეურნეობას აბრე- შუმის ტიპის გამოკვებაში და დაცვაში;

თუ მიიღებთ აქტიურ მონაწილეობას კოლმეურნეობების, მანქანა-ტრაქტორთა სადგურების, საბჭოთა მეურნეობების კლექ- ტროფუაკციაში, ტელეფონუაკციაში, რადიოფუაკციაში და მი- იღებთ კარგ შეფასებას თქვენს მიერ ჩატარებულ სამუშაოში;

ბავშვებო, იცით თუ არა, რომ სრულიად საკავშირო სასო- ფლო-სამეურნეო გამოფენის მთავარი კომიტეტის დადგენილებით გამოფენის მონაწილენი, რომლებიც საუკეთესო მაჩვენებლებს მიიღწევენ მუშაობაში და განსაკუთრებით გამოიჩინენ თავს, ჯილდოვდებიან დიპლომებით, ოქროსა და ვერცხლის მედლებით. გარდა ამისა მიიღებენ პრემიად ავტომანქანებს, მოტოციკლებს, ველოსიპედებს, საცერავ მანქანებს, რადიომიმღებებს, მაჯისა და ჯიშის საათებს და სხვ.

აგრეთვე ყველა მონაწილეს ეძლევა გამოფენის მედლი და გამოფენის მონაწილეობის მოწმობა.

ბავშვებო, სრულიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამო- ფენის მონაწილეობის უფლებების მოპოვება მეტად დიდი საპატიო საქმეა, ამიტომ საჭიროა კარგად გაეცნოთ გამოფენის მთავარი კომიტეტის დადგენილებას, საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გა- მოფენაში მონაწილეობის პირობებს და მაჩვენებლებს; ჩაებათ სოციალისტურ შეჯიბრებაში, ერთი მე- ორეს; გაუზიაროთ გამოცდილებანი და აქედანვე მომდინარეობს 1955 წლის სრუ- ლიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენისათვის.

მიიღწევთ საჭირო მაჩვენებლებს, რათა განდეთ სრულიად საკავშირო სა- სოფლო-სამეურნეო გამოფენის ღირსე- ულად მონაწილენი, რათა მოიპოვოთ მე- ურნეო სოციალისტური სოფლის მუურ- ნეობის სიძლიერის გრანდიოზული გა- მოფენის ნაწიხ უფლება.

წ. ალაპიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს საკავშირო სასოფლო-სამეურ- ნეო გამოფენის მომზადების ჯგუფის უფროსი

შესანიშნავი რევოლუციური წარსული აქვს ჩიხატაურის რაიონის სოფელ ხიდისთავს. ამაზე ნათლად მეტყველებს სოფლის შუაგულში, მდინარე გუბაზოულის მარცხენა ნაპირზე აღმართული იოსებ ბესარიონის-ძე სტალინის ობელისკი.

თითქმის ნახევარმა საუკუნემ განვლო მას შემდეგ, რაც აქ ქაბუჯი სოსო ჯულაშვილი რაზმედა გლეხობას მეფის თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ საბრძოლველად. იმ დაუვიწყარ დღეებზე ბავშვებს ხშირად ესაუბრებიან სოფლის ძველი კომუნისტები, რომლებიც პირადად არაერთხელ შეხვედრებიან მშობლიურ სტალინს. მათ ნაამბობს გატაცებით ისმენენ ალისფერკელახვევიანი გოგო-ბიჭები.

მაგრამ ხიდისთავმა მარტო წარსულით როდი გაითქვა სახელი. ამ სოფლის კოლმეურნეობა, რომელიც დიდი სტალინის სახელს ატარებს, ერთ-ერთი მოწინავეთაგანია რესპუბლიკაში. საკოლმეურნეო შრომამ სხვათა და ბარაქით აავსო ყველა ოჯახი, სოფელში სისხლსავსე ცხოვრება ჩქეფს.

უფროსებს ჩვენ რად უნდა ჩამოვრჩეთო. — ხშირად გაიგონებთ ხიდისთაველი პიონერ-მოსწავლეებისაგან. ისინი თავიანთ სიტყვას საქმით ასრულებენ — სწავლასა და შრომაში მოპოვებული წარმატებებისათვის სოფელ ხიდისთავის საშუალო სკოლა დამტკიცებულა სრულიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენის კანდიდატად ფართო ჩვენებით.

პირველად გამოფენის კანდიდატებად დამტკიცებულია სკოლის დირექტორი ალექსანდრა კალანდაძე, რუსული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი აგნესა კილასონია, დაწყებითი კლასების მასწავლებელი ქსენია კორიძე და VII კლასის მოსწავლე ნორჩ ნატურალისტი პიონერი ნუგზარ მათითაიშვილი.

5295

პიონერბელმღვანელი მადლენა ნანაძე პიონერებს ესაუბრება გურიაში იოსებ ბესარიონის-ძე სტალინის რევოლუციური მოღვაწეობის შესახებ.

საკავშირო ალექს XII ყრილობამ ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერთა ორგანიზაციის მეთაობის შესახებ მიღებულ რეზოლუციას ჩაწერა:

„ტექნიკურმა შემოქმედებამ და ნორჩ ნატურალისტთა მუშაობამ პიონერებს შორის ხელი უნდა შეუწყოს მოსწავლეთა პოლიტექნიკურ სწავლებას, ასწავლოს მათ მიღებული ცოდნის პრაქტიკული გამოყენება, ხელი შეუწყოს იმას, რომ განმტკიცდეს სკოლის კავშირი გარემო ცხოვრებასთან, საზრუნველო და სასოფლო-სამეურნეო წარმოებასთან“.

ამ საპატო ანოცანის შესასრულებლად ხიდისთავის საშუალო სკოლაში მეტად საინტერესო მუშაობა ტარდება. სკოლას აქვს სასწავლო ხელსაწყო-იარაღებით მდიდარი კაბინეტ-ლაბორატორიები, საუკეთესო ბიბლიოთეკა, ცოცხალი ბუნების კუთხე, რესპუბლიკაში სანიმუშო სასწავლო-საცდელი ნაკეთი, რომელსაც ერთ ჰექტარზე მეტი ფართობი უჭირავს.

პიონერ-მოსწავლეები საქმიანად იყენებენ ყოველივე ამას. პიონერთა ორგანიზაცია ფართოდ ახასს ბავშვებს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, უნერგავს მათ სწავლისადმი შეგნებულ დამოკიდებულებას, დისციპლინაობას, შრომისა და ცოდნისმოყვარეობას.

* * *

სკოლის ახლოს 2,000 კვადრატული მეტრი ფართობზე მწყანე ბუჩქებს დაუფარავს. ასე სანიმუშოდ მოვლილ ჩაის ხა-

ვერდოვან პლანტაციას იშვიათად შეხვდებით. პიონერ-მოსწავლეები აქ ვუფლებიან ჩაის ბუჩქების გასწვლას, ნიადაგში სასუქების შეტანისა და ფოთლის კრეფის აგროტექნიკას; ძალღონის შესაბამისად მონაწილეობენ სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში, უმთავრესად — ჩაის სამუშაოებში. მარტო გააფხუვლის არდადეგებზე მათ სასუქების შეტანით 21 ჰექტარი ჩაის პლანტაცია დაბარეს და შეგაროვეს 500 კილოგრამი ჩაის თესს. ბავშვებმა ამჯერად 850 შრომადღე გამოიმუშავეს და გადაწყვიტეს შრომადღეებზე კუთვნილი თანხით მონაწილეობა სასოფლო-სამეურნეო მოედნებში, შვიციონ ინვენტარი, პროდუქტები კი უსასყიდლოდ გადასცენ სამამულო ომში დაღუპულთა ოჯახებს.

ჩაის სასწავლო-საცდელ ნაკვეთში მუშაობით მრავალმა ნორჩმა ნატურალისტმა გაითქვა სახელი. ერთ-ერთი მათგანია პიონერთა ორგანიზაციის რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარე, VII კლასის ფრიადისანი მოსწავლე პიონერი ნანუალი

უჯმაჯურიძე. მან მოსავლელად მიიჩნია ჩაის ბუჩქებიდან 1952—1953 წლებში სარეკროდო მოსავალი მიიღო.

ნაწული უჯმაჯურიძე ხუთებზე სწავლასა და სასარგებლო შრომის მოხდენილად უთავებს საზოგადოებრივ მუშაობას — უნარიანად ხელმძღვანელობს რაზნეულის საბჭოს, რომელიც სამართლიანად ითვლება პიონერთა ორგანიზაციის კოლექტიურ წინამძღოლად.

ნაწული უჯმაჯურიძის მრავალი პიონერი უმშვენებს მხარს. ვანო კიდურაძესა და ნათელა მამალაძეს, სვეტლანა გუნთიაშვილსა და ლეილა სურმანიძეს, ტარიელ კილასონიასა და შუბა ჩხიკვაძეს, ჯუმბერ უნგაძესა და ლია დოლიძეს ამხანაგები ჩაის მწვანე ფოთლის კრეფის ოსტატებს ეძახიან. ახლა, სახაფხულო არდადეგებზე, ისინი უფროსებს შევლიან და ყოველდღიურად ათობით კილოგრამ ჩაის მწვანე ფოთოლს კრეფენ.

ნაწული და მისი ამხანაგები აღფრთოვანებული არიან რომ მათმა მშობლიურმა სკოლამ სრულიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოყენებაში მონაწილეობის საპატიო უფლება მოიპოვა.

ნაწულიმ გადაწყვიტა ხაფხულის არდადეგებზე თავის დედასთან — გამოფენის კანდიდატ მასწავლებელ ქსენია ქორიძესთან ერთად ინახულის მოსკოვი.

— მოსკოვში ჩასვლისთანავე სოფელ ხიდისთავის ბაღ-მინდერებში დაკრეფილი ცოცხალი ყვავილების თაიგულით შეიკაშკაშა გ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სტალინის მავზოლეუმს; — თქვა ნაწულიმ და დასძინა, რომ ეს წინადადება ნუგზარ მაიათაიშვილს ეყუთენის.

— 150 ყვავილისაგან იქნება გაკეთებული ეს თაიგული ასე მოვილაპარაკეთ პიონერებმა.

— რატომ მინიციდამინიც 150 ყვავილისაგან?

— სკოლის პიონერთა ორგანიზაცია 150 ბავშვს სარგებლობს, თითოეული მათგანი თაიგულისათვის თითო ყვავილს მოიტანს. ამით გამოვხატავთ ჩვენს სიყვარულს სახელმწიფო კომუნისტური პარტიის ბელადებისადმიო, — იყო პასუხი.

— ნუგზარ მათითაიშვილიც ხომ ჩვენთან იქნება დედაქალაქს იგი ესტუმრება, როგორც გამოფენის მონაწილე. ხუთებზე სწავლითა და აქტიურ პიონერული საქმიანობით მოიპოვა მან ეს საპატიო უფლება, — თქვა ნაწული უჯმაჯურიძემ.

საუბარში ნუგზარიც ჩაერია. კითხვაზე, თუ რა მიგვწებლვებით მიდიან ხიდისთაველი ნორჩი ნატურალისტები სრულიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოყენებაზე, მან უპასუხა:

— დიდი სიყვარულით შევუდექით სუბტროპიკული კულტურებისა და ხეხილის მოვლა-პატრონობის შესწავლას. სკოლის სასწავლო-საცდელ ნაკვეთზე და ბაღში ამჟამად 5.000-მდე ძირი ხე და ბუჩქია. მათი დიდი უმრავლესობა ჩვენს მიერ არის გამოყვანილი. ნერგებს მზრუნველობით ვვალდით. გვიხარია ჩვენს მიერ აღზრდილი მანდარინისა და ლიმონის ხეები ოქროსფერი ნაყოფით რომ დაიხუნძლება. სკოლის ეზოში დგას სრულმოსავლიანი სუბტროპიკული ხურმის 50 ძირი, ვაშლის — 100 ძირი ხე, აგრეთვე ფორთხლის, მანდარინის, მსხლის, თუთის ათობით ძირი ხე, მარტო გასულ

მეყავილეოა წრის წიერები მუშაობენ სასწავლო-საცდელ ნაკვეთში.

წელი გამოვიყვანეთ მანდარინის 400 წერტილი, სუბტროპიკული ხერმისა კი — 300.

საინტერესოდა მოწყობილი ნორჩ ნატურალისტთა ცოცხალი ბუნების კუთხე. აქ ნახავთ კურდღლებს, თევზებს, კიბორებს. აქვეა 15 სახის ყვავილოვანი მცენარე. წითელფარფლებიან თევზებს, რომლებიც თბილისის ზოობარკიდან ჩამოიყვანეს, მზრუნველობას არ აკლებენ პიონერები ვეცა ღომთათმე და ნაწული მიღდისოვი.

ცოცხალი ბუნების კუთხეში მოსწავლეები იღრმავებენ თეორიულ ცოდნას, ეჩვევიან სასარგებლო შრომას.

ადრე გაზაფხულზე პიონერებმა ცალ-ცალკე სპეციალურად მომზადებულ კვლებში 32 სახის ერთწლიანი ყვავილის თესლი ჩათესეს. წერტილები ყვავილების ფერების შერჩევით სკოლის ბაღში გადაიტანეს და ისეთი თვალწარმტაცი ორანჟერეები შექმნეს, რომ მათი ნახელავი გამოცდილ აგრონომ-დეკორატორსაც კი შეშურდებდა. ეს მეტად რთული, მაგრამ ჟღერესად საინტერესო სამუშაო მეყვავილეთა წრის წევრებმა შეასრულეს. ამ საქმეში განსაკუთრებით ისახლდეს თავი პიონერებმა რუხანა ლომთათმემ, როხა დუმბაძემ და ლიანა ტაბიძემ. ისინი დიდი სიყვარულით უფლიან ყვავილოვან მცენარეებს. მწიფე ყვავილებისაგან აგროეებენ თესლს, რათა მომავალ წელს კიდევ უფრო გააფართოონ თავიანთი მეღრნეობა.

გარდა ყვავილებისა, სკოლის ბაღის მშენებლმა 15 სახის მრავალწლიანი დეკორაციული მცენარე.

ნორჩი ნატურალისტები თავიანთი წარმატებებით როდი კმაყოფილდებიან. რაიონის მთელი რიგი საშუალო და რვაწლიანი სკოლების ნორჩ ნატურალისტებს ისინი დაეხმარნენ ყვავილების თესლით, აჩუქეს კურდღლის ბაჭიები. ყვავილების თესლი გაუზიარეს თელავის რაიონის სოფელ ვანთის საშუალო სკოლის ნორჩ ნატურალისტებს, რომლებთანაც ხიდის-თაველ პიონერებს კარგახანია წერილობითი ურთიერთობა აქვთ.

ხიდისთაველმა პიონერებმა გადაწყვიტეს შემდგომშიც აქტიური დახმარება აღმოუჩინონ რაიონის სკოლებს სასწავლო-საცდელი ნაყვითის, ცოცხალი ბუნების კუთხის, დეკორაციული ბაღებისა და ყვავილოვანი გაზონების მოწყობაში.

პიონერებს განსაკუთრებითა იტაცებთ ყოველივე ახალი და მოწინავე სოფლის მეურნეობაში. წელს დაახადეს ასობით ცალი მიწა-ნეშომპალის ქოთანია. მათში პომიდორისა და კიტრის თესილ ამოვადენეს და ჩითილები გაზაფხულზე საბოსტნე ნაყვითში ჩარგეს. მათ საბოსტნე ნაყვითში ოთხი განყოფილება, სადაც მოჰყავთ თითქმის ყველა სახის ადგილობრივი ჯიშის ბაღმეღობოსტნეული კულტურა.

წელს პირველად სიმინდი დათესილ იქნა კვადრატულ-ბუდობარეოდ. პიონერებმა დიდი ინტერესით შეასრულეს ეს სამუშაო. კოლმეურნეობის ფერმაში თითქმის ყველა პიონერი ბაცნო პირუტყვის ბაგურ-ბანაკური შენახვის ორგანიზაციას.

ხიდისთავის საშუალო სკოლის ნორჩი ნატურალისტების ამის თხრობა შორს წავიყვანს. პიონერებს იმდენი რამ გაუკუთებიათ, რომ ერთი შეხედვით გგონია თითქმის ისინი გადატირებული არიან საზოგადოებრივი მუშაობით. მაგრამ ეს ასე როდია. აქ ყველაფერი განაწილებულა ბევრთა ასაკისა და სურვილის გათვალისწინებით.

სრულიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოყენის კანდიდატი პიონერი ნუგზარ მათითაიშვილი მის მიერ დარგულ სუბტროპიკული ხერმის ხესთან.

* * *

მოსკოვიში, სრულიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოყენის ნორჩ ნატურალისტთა პავილიონში უკვე მოთავსებულია ხიდისთავის საშუალო სკოლის სასწავლო-საცდელი ნაყვითიდან ჩატანილი ექსპონატები—ჩაის ვეგეტოროლა ბუჩქი, ციტრუსოვანთა ნარგავები. ღამაზ სტენდს ამშვენებს ნორჩ ნატურალისტთა საქმიანობის ამსახველი ათობით ფოტოსურათი. აქვეა მინიფორაჟია სკოლის შესახებ.

პირველ ავესტოს საზეიმოდ გაისუნთა გამოყენის მთავარი პავილიონის კარი. ვინ იცის რამდენი მილიონი მშრომელი დაათვალიერებს გამოყენის პავილიონებს.

ყოალ, პიონერებო, გვისახელებით მშობლიური სოფელიო,—წარმოთქვამს ბებერი მათგანი და ღამაზად გაფორმებულ სტენდთან შეჩერდება, რათა გაეცნოს ხიდისთავის საშუალო სკოლის პედაგოგიური კოლექტივისა და პიონერ-მოსწავლეთა წარმატებებს.

ლ. ქაშიაძე

ფოტო ბ. ბაღლაზაძისა

ამა წლის 15 ივლისს საბჭოთა ხალხმა ფართოდ აღნიშნა 50 წელი ავტორს პავლეს-მე ჩხეიძის გარდაცვალებიდან.

ა. პ. ჩხეიძე რუსული პროზის დიდი ოსტატია. სამწერლო ასპარეზზე ის გასული საუკუნის ოთხმოციან წლებში გამოვიდა. ეს ის დრო იყო, როცა რუსეთის რევოლუციური ძალები ეს-ესა იღვივებდნენ. ჩხეიძე გრძნობდა, რომ ინგროდა ძველი და იბადებოდა ახალი. თავის ბრწყინვალე ნოველებში, ფელეტონებსა და პიესებში დიდი ჰუმანისტი მწერალი ანხელდა ძველი, მომავლადი საზოგადოების მანკიერებებს.

„კაცი ფუტლიარში“, „უნტეროფიცერი პრიზივეგი“, „პაშელონი“ და მთელი რიგი სხვა ნოველებისა მსოფლიო ლიტერატურის საგანძურში შედიან. ჩხეიძის ნოველები წარუშლელ შთაბეჭდილებას ახდენენ მკითხველზე; ხშირად უბრალო ხსენებაც კი ნაწარმოებთა სათაურებისა თვალწინ დაგვიყენებს ხოლმე ჩხეიძის გმირებს.

„მოხელის სიკვდილი“, რომელსაც ქვემოთ ვებეჭადთ (თარგმანი დენა შენგელისაი), ერთ-ერთი საუკეთესო ნოველთაგანი და ჩხეიძის შემოქმედებისათვის ტიპური ნაწარმოებია.

ა. პ. ჩხეიძე

ნახ. დ. ერისთავის

მოსხლის სიკვდილი

ერთ მშვენიერ საღამოს არანაკლებ მშვენიერი ეკუყუტორი ივან დიმიტრი ჩერვიაკოვი სავარძლების მეორე რიგში თავისთვის იჯდა და დუბინდით „კორნეილის ზარებს“ უტყეროდა. უტყეროდა და თავს ნეტარების მწვერვალზე გრძნობდა. მაგრამ უტყერად.. მოთხოვნებში ხშირად შეხვდებოდა ამ „მაგრამ უტყერადს“. ავტორები მართალიან არიან, ცხოვრება აღსახვება ამგვარი მოულოდნელობით! მაგრამ უტყერად სახე ჩერვიაკოვის მოედრიცა, თვალები დაეხრცა, სუნთქვა შეუჩერდა... თვალებზე დაეხრცინა ჩამოიშორა, წინ წაიხარა და... აფხიში! ცხვირი დააცემინა, როგორც ხედავთ. ცხვირის დაცემინება არავისთვის და არსად არ არის დასაძრახისი. ცხვირს აცემინებენ გლეხები, პოლიციეისტრები და ხანდახან ტაინი სოვეტიკებიც. ცხვირს ყველა აცემინებს. ჩერვიაკოვი ამით ოდნავაც არ შემკრაოლა, ცხვირი ცხვირსახოცილი მოიწმინდა და, როგორც ზრდილმა ადამიანმა, ირგვლივ მიმოიხედა; ცხვირის დაცემინებით ვინმე ხომ არ შევაწუხებო, მაგრამ აი, სწორედ აქ გაცბუნდა იგი. დაინახა, რომ მის წინ სავარძლების პირველ რიგში მუდარო ვილაც მოხუცი კაცი, მელოტ თავსა და კისერს ხელთათმანით იმხრალეზდა და თან თავისთვის რაღაცას ბურტყუნებდა. ჩერვიაკოვმა მამხინვე იცნო იგი. სტატსკი გენერალი ბრიჭალოვი იყო, საგზაო მიმოხვლათა უწყებამო რომ მსახურებდა.

„დავწინწკლე! — გაიფიქრა ჩერვიაკოვმა. — ჩემი უფროსი არ არის, სხვისი უფროსია, მაგრამ მაინც უხერხულია, ბოღიში უნდა მოვიხადო.“

ჩერვიაკოვმა ერთი ჩაახველა, მერე წინ წაიხარა და გენერალს ყურში ჩაისურხულა.

— ბოღიში, თქვენო აღმატებულეზა, რომ დავწინწკლეთ... უცაბედად მომივიდა.

— არაფერია, არაფერია...
— დღთვის გულიხათვის, მომიტყევთ, მე ხომ... მე არ მინდოდა...

— ეებს, იჯექით თქვენთვის, თუ შეიძლებაოდესი ხელს ნუ მიშლით, მოვისმინო...

ჩერვიაკოვი დაინახა, როგორღაც სულელურად გაიღიმა და სცენას გახედა. გასედა, მაგრამ იმ ნეტარებას უყვე აღარ გრძნობდა. წუხდა. ანტრაქტის დროს ბრიჭალოვთან მივიდა, აქეთ-იქედან აღარ-ჩაუფარა, ბოლოს შიშის გრძნობა დასძლია და წაიხრებუტა:

— დავწინწკლეთ, თქვენო აღმატებულეზა... მომიტყევთ... მე ხომ... რე კი არა, რომ...

— ეებს, კობარ, ერთი თუ უყვე დამაიფწყდა, თქვენ კი იხვეც! — თქვა გენერალმა და ქვედა ბაგე მოთუმენლად აუთროოლდა.

„დამაიფწყდაო, თვალები კი ბორბოდ უციმციმებს“, — გაიფიქრა ჩერვიაკოვმა და გენერალს დაევეტებულად მიატყერდა... დაპარაკიც არ უნდა ჩემთან. უნდა ავუხსნა, რომ არ მინდოდა... რომ ეს ბუნების კანონია, თორემ ფიქტრებს, რომ არაფერად ვაგდებ... ახლა არ ფიქრობს, მაგრამ მერე იფიქრებს.“

შინ რომ მივიდა, ჩერვიაკოვმა თავისი უზრდელობის ამავეი ცოლს აღსრბა. ცოლმა, როგორც მას მოეჩვენა, მეტად ფუჭსაგატურად შესენდა ამ საქმეს; მას მხოლოდ შეეშინდა, მაგრამ შემდეგ, როცა გაოგო, რომ ბრიჭალოვი „სხვისი“ უფროსი იყო, დამხვდიდა.

— მაინც შეიარა, ბოღიში მოიხადე, — თქვა მან, — თორემ იფიქრებს, რომ საზოგადოებაში თავის წესიტრად დაეტრა არ იცის!

— ზოდა, საქმეც ეგ არის ბოღიში კი მოვიხადე, მაგ-
კამ... ის როგორღაც უცნაურად.. ერთი სიტყვაც წესიერად
არ უთქვამს... თუმცა ლაპარაკის დროც არ იყო.

მეორე დღეს ჩერვიაკოვმა თავისი ვიცემუნდირი ჩაიცივა,
თბაც შეიკვებო და ბრიჭულოვთან წავიდა, რომ ყველაფერი
კარგად ეხსნა... მისაღებ ოთახში რომ შევიდა, მსოფნელები
ბლომად იყვნენ. მსოფნელებს შორის თვით გენერალი იდგა
და თხოვნებს იღებდა. ამბავი რამდენიმე მსოფნელს რომ
გამოჰქითხა, გენერალმა თავი აიღო და თვალი ჩერვიაკოვს
მიაპყრო.

— წუხელ „არკადიაში“ თუ გახსოვთ, თქვენო აღმატებუ-
ლებავ, — დაიწყო ეკსტეტორმა. — ცხერი“დავაცემინე და...
უცაბედად დაგწინწყდეთ... მამატ...

— საღამოაკოვადე არ ღირს... რას ამბობთ! თქვენ რა
გნებავთ? — მიმართა გენერალმა შემდეგ მსოფნელს.

„ჩემდაც, ლაპარაკი არ უნდა ჩემთან! — გაიფიქრა ჩერ-
ვიაკოვმა სახეზე მიწისფერი დაედო. — გულმოსულია, მამა-
სადამე... არა, ამ საქმის ასე დატოვება არ იფარგებს... ყვე-
ლაფერი უნდა ავუხსნა...“

გენერალმა უკანასკნელ მსოფნელთან საუბარი რომ
დაასრულა და შიდა აპარტამენტებისაკენ გაემართა, ჩერვია-
კოვი მას ფეხბაფებს აედევნა, აბუტბუტდა:

— თქვენო აღმატებულებავ! თუ მე თქვენო აღმატებულე-
ბის შეწუხებას ვებედა, მხოლოდ სინანულის გრძნობით... შე-
მიძლია მოგახსენოთ, რომ სინანულის გრძნობით... თქვენც
მოგეხსენებათ, რომ განჯნახ არ მომხვლია!

გენერალს სახე ნამტირადეცხავით დაედრეჯა და ხელი
ჩაიქნია.

— თქვენ მე დამცინით, მოწყაელი ხელმწიფე! — თქვა
მან, როცა კარში შედიოდა.

„რა დაცინვა, რის დაცინვა! — გაიფიქრა ჩერვიაკოვმა. —
არავითარ დაცინვას ადვილი არ ჰქონია! გუნერალია და ასე-
თი უბრალო რამ ვერ გაუფიქრა! რახან ვერცა, ამ ფანფარონთან
ბოღიშსაც არ მოვიხდი. ჯანდაბას შავისი თავი! წერილს მიე-
წერ, ნახვით კი, მებო ალარ ვინახულებ. ღმერთშია არ ვინა-
ხულებ!“

ასე ფიქრობდა ჩერვიაკოვი, შინ რომ ბრუნდებოდა. წე-
რილი გენერლისათვის არ მიუწერია. იფიქრა, იფიქრა, მაგრამ
ვერაფრით წერილის შენაარსი ვერ მოაფიქრა. სხვა რა გზა
იყო, მეორე დღეს მის სანახავად, ყველაფრის სახსენებლად
ისევე თვითონ უნდა წასულიყო.

— მართალია, გუშინ გეახლებით, შეგაწუხებო, თქვენო
აღმატებულებავ, — აბუტბუტდა, როცა გენერალმა თვალეზი
შეკითხვის ნიშნად მიაჩერა. — არა იმიტომ, რომ დავცინოთ,
როგორც ამის თქმა გუშინ ინებოთ. ბოღიშს იმიტომ ვხვდი,

— ღვთის გულისათვის, მომიტყევეთ, მე ხომ...
მე არ მინდოდა...

რომ ცხვირის დაცემინების დროს უცაბედად დაგწინწყდეთ...
დაცინვა ფიქრადაც არ მომხვლია. დაცინვას როგორ გავბე-
დავდი! თუ ჩვენ ეგრე დაცინეთ ვინმეს, გამოდის, რომ არა-
ვითარი პატივისცემა დიდგვამოვან პირსონებათა მიმართ... არ
იქნება.

— დაიკარგე აქედან! — დაიღრიალა უეცრად ბრანით
სახეგალურგებულმა გენერალმა და მთელი ტანი აუტაცხადა.
— როგორ? — იკითხა ჩურჩულით შიშით დაღუფულმა
ჩერვიაკოვმა.

— დაიკარგე აქედან! — გაიმეორა გენერალმა და ფეხები
იატაკზე ააბრახუნა.

ჩერვიაკოვს მუცელში თითქოს რაღაც ჩახწყდა. ვეღარა-
ფერს ვეღარ ხედავდა, აღარაფერი ალარ ესმოდა, კარებისაკენ
უკან უკან დაიხია, ქუჩაში გამოვიდა და წალასლასდა... შინ
გაოჯანებული მივიდა. ვიცემუნდირი როდი გაუხვლია, დივანზე
დაწვა და... მიკვდა.

თარგმნა ღმინა შემგელაიამ

ს. იორაბაგვილი

ნახ. ზ. ლეფავსი

ტ უ ლ ე მ დ ი ო ს ტ ა ტ ი

ყველაზე მეტად იმ უცნაური თოფის ისტორიამ დაგვიინტერესა, რომელიც თვით ბატონმა მეტად ლაზთაიანად გვიამბო. ომის წინა წლები იყო. ერთ შაბათ ნაშუადღევს, დაწესებულიებაში, მე და ჩემი მეგობარი ნადირობის შესახებ ვლაპარაკობდით. ჩვენს საუბარს ყური მოჰყრა მოხუცმა შაქრიკმა და შეგვეკითხა, — საით ვაპირებდით სანადიროდ წასვლას. ამ კაცს მანამდე ლაპარაკის არავითარი სურვილი არ გამოუჩენია. თავის მოვალეობას იგი თითქმის უხმოდ ასრულებდა. ხელმოსაწერად დაჰქონდა დასახებლად განაზღვრული წიგნების ფორმები — ავტორებთან, რედაქტორებთან, სტამბის მუშაკებთან. იგი ჩვენი თანაც მსვავს საქმებზე მოდიოდა და არ ყოფილა შემთხვევა გამოვლაპარაკებოდა. უხმოდ დაგვიწუბოდა წიგნებს, რეკულში ხელს მოეუწერდით და წაიფილოდა. ახლა კი, ნადირობის შესახებ რომ მოჰყრა ყური ლაპარაკს, ნაყვავილარი, გამხდარი სახე გაამოუცოცხლდა, ჩამქრალი, კრიანტელი თვალები გაუბრწყინდა და, როდესაც გაიყო ჩვენი ვაზნახეა, — ბაღიაურისაკენ ვაპირებდით წასვლას, — არჩევანი მოგიფიქრა.

— იცო თქვენ ვე აღვიღებო? — შეკითხა ჩემი მეგობარი. მოხუცმა სათვალეები მოისხნა, ქუთუთოები მოისრისა და მცირე პაუზის შემდეგ ამავად უპასუხა:

— ჩემი სანადიროები მე აღარ ვიცი? ორიგენი სახტად დაერჩით. იგი აღმოჩნდა ერთ დროს სახელგანთქმული მონადირე. ახლაც ნადირობის დიდი მოყვარული იყო თურმე. მის შემდეგ დაგვიმეგობრდა, გული გაგვისხნა და სულ ნადირობის შესახებ ველაპარაკებოდა. ერთხელ, ასეთი ამბავი მოგვიყვა:

— მაშინ განჯის მარხაში ვისახურობდი. ერთხელ, ვეხედე, მგვის ნაგვის სახელი მიზრამანს სასწრაფოდ გამოეცხადებოდა. თბილისში სანადირო თოფითა და მოწყობილობით.

უცნაური გამოძახება იყო. მხოლოდ ეტყობოდა საწყენი არაფერი არ უნდა შემხედვროდა. პირიქით, ათასნაირ სასიამოვნო სურათებზე წარმოედგინე გამოძახების მიზეზი და რა არ გაეფიქრე, მაგრამ სინამდვილე ყოველგვარ ჩემს ფანტაზიას გადააჭარბა.

ინგლისის ბრინჯი ჩამოსულყო რუსეთში სანადიროდ. ტარებები რომ მოატარეს, თურმე, შემდეგ კავკასიის მთებში ჯიხვიზე სანადიროდ ჩამოიყვანეს და სწორედ ამასთან დაკავშირებით გამოძახეს მეც. ჩემთან ერთად რამდენიმე სხვა გამოჩენილი მონადირეც ეხმოდ და პრინცს გვაახლეს, რომ კარგად გვენადირებინა. შემოდგომა იყო. მხოლოდ ლეკის მთებს ჯერ სიყვითლე კედლე ვერ მორეოდა და შორიდან მუქი სინწვენი სილურჯში გადადიოდა. აღაზნის ველს ჩვეულებრივი, ოდნავ გამსჭვირაველი ნისლი დასწოლოდა. ბრიტანეთის ტახტის მემკვიდრეს, როგორც თვითონ გვიამბო, მსოფლიო ჰქონდა შემოვლილი და ბუნების ბევრი თვალწარმტაცი სურათი ენახა, მაგრამ გომბორიდან რომ გადაეხედეთ კახეთს, განცვიფრებულმა ცხენები შეგვაყვებინა და კარგა ხანს ათვალიერებდა იმ დიდებულ სანახაობას, რომლის ფასი, ყმაწვილებო, სამწუხაროდ, ბევრმა ჩვენგანმა არც კი იცის.

ინგლისელის მოგზაო და მუდამ გაუცინარ სახეზე აღტაცება იხატებოდა, დიდხანს იწერდა და რინუნავდა თავის უბის წიგნაკში რალაცას. შემდეგ, როცა ცხენები დაეკარით, ერთთავად გარინდებული ისევ ყვარლის მთებს ვაპყვებოდა.

ხოხბებზე ნადირობა არ მოისურვა პრინცმა, რადგან ეს ფრინველი ვერბაშიც საკმაოდ გავრცელებული ყოფილა და, დრო რომ არ დაჰკარგოდა, გეზი პირდაპირ საჯიხვებისაკენ ავიღეთ.

ახალსოფლებმა და ყვარლებმა მონადირეებმა ისეთ აღ-

გილზე მოგვეყვანეს, რომ ჯიხვები შინაური ცხენების ფარები-
ვით დადიოდნენ. შურთხის გუნდებიც ბლომად შეგვხვდა.

დასვენება არაფის გასინებია. სანადირო აკაშმულთა სა-
ხელდახელად გაეისწორეთ, ცხენები ბიჭებს მივანებეთ და ჩვენი
თოფების ქუხილმა მღვმარე კავკასიონი აახმაურა.

რა თქმა უნდა, ვცდილობდით, რომ საპატიო სტუმრისა-
თვის გვესიამოვნებინა. ორჯერ მიაყენეს მარეულებმა გარეული
ლერების ფარა პრინცს და, უნდა ითქვას, იგი კარგი მსროლე-
ლიც გამოდგა: თონი გასროლით სამი ღორი დაგატოვებინა ფა-
რებს, რითაც ძალიან კმაყოფილი დარჩა, მაგრამ ჯიხვის ვერ
იქნა და ვერ გაატარა ტყვია ჩვენ არ ვესროდით. როდესაც შე-
გატყო ასეთ შედავას მიყენებენო, პრინცმა ვეისაყვედურა და
დავიჩინებოთ მიითხოვა, მთელი შესაძლებლობა გამოგვეჩინა და
ნურათფრეშა შედავას ნუ მივცემდით. პირდაპირ ასე გვითხრა—
შეგუჯობრეთო.

რაკი ასე მოისურვა, — ჩვენც თავისუფლად ვიწყეთ ნადი-
რობა. მალე რამოდენიმე ჯიხვი დავაგორეთ ზოლოს ერთი ჯიხვი
სტუმარსაც მოვაკვლიეინეთ, რომლის თავის ქალა რქებიანად
აგავებრებინა და თან წაიღო თავისი კოლექციის გასამდიდ-
რებლად.

სტუმარი ატყობდა, რომ შეგვიბრუნეს სასწორო მისი მხლებ-
ლების, ესე იგი ჩვენს მხარეზე იყო გადაწოწონილი და აღტაცე-
ბაში მოდიოდა ქართული მონადირეებით. მაგრამ ერთმა ალა-
ზანგაბულმა მონადირემ, გვეარად ბაქრაქემ, ყველა დაგვეჩრდი-
ლა — ქართულებიც და ინგლისელებიც. სულ რომ გაქციულა გვე-
გონა ჯიხვებს ჯიხვი და უიმედოდ ხელი გვეჭონდა ჩაქვეული.

მალე რამოდენიმე ჯიხვი დავაგორეთ.

ბაქრაქე ისეთ ადგილებში
უყვებოდა და შეუკრავდა
გზას, რომ ჯიხვები ზედ წა-
აწყვდებოდნენ და ორი გას-
როლის მხა შემოგვესმოდა.
ეს კი იმას ნიშნავდა, რომ
ორი ჯიხვი უკვე მონადირე-
ბული იყო. იმისი ტყვიის
დაცდენა არ შეიძლებოდა.
შურთხებს სომ მწყურებსავით
ხოცავდა.

დასვენების დროს პრინცმა
ბაქრაქის თოფი გასინჯა და

უფრო გაუკვირდა: ასეთი უხვიროდ თოფით რომ ასე ნადირობს,
ჩემი თოფი რომ მისცა, რას იზამდაო და თავისინა თოფი გასინჯა.
ბაქრაქემ თოფი ხელში აიღო, გადასწა, ისევ დაქტა. ბეჭე
მიიღო ზედგამორილივით მივალა, მიზანში გახვდა და სახე
გაუბრწყინდა. მონადირემ იცნო თოფი.

— მოგწონთ? — შეეიხიხა სტუმარი.
— უძვეეს თოფს კაცი ვერ ინატრებდა, — მიუგო ბაქრაქემ
და ნივთი პატრონს დაუბრუნა.

— ერთ წელზე ადრე ვერ შეგბირდებოთ, მაგრამ მერმის
ამ დროს სწორედ ასეთი თოფი გეჩვენებოთ. ეს ქარხნის სერიული
ნაწარმიანი კი არ არის, საგანგებოდ, ერთუფლად ნაკეთებია და
ასეთს ერთ წელზე უფრო ადრე ვერ დაამზადებენ. ჩემს თოფს
დაგატოვებდით, მაგრამ ამ თოფს თავისი ისტორია აქვს. აფრი-
კაში ამით ლომები დგებოყენ, ხედავთ წარწერას? — და პრინცმა
მარცხენა ხელზე ოქროს ასოებით აღნიშნულ ინგლისურ წარ-
წერაზე მიუთითა.

ბურის საბუღლად რომ დავსხედით, ჩვენმა მხარეებმა გლე-
ხებმა ძალიან გვასახელეს. პრინცს ისე მიეწონა მათი მასპინ-
ძლობა, რომ აღტაცებას ვეღარ მალავდა. განსაკუთრებული შთა-
ბეჭდილება მოახდინა სტუმარზე მარგილზე წამოგებულმა ბურ-
ეკებმა, რომლებსაც ცუხვზე ატრიალებდნენ ნაბდისქედიანი
ბერეკაცები, და იქვე, წყაროს პირას, ღერჯ სუფრაზე შოთებს
შორის უსწორმასწოროდ დაყრილმა, მირგლად მოხარულმა
დედლებმა, ჩვენს ბერეკაცებს არც ისრითომ მომზადებული ვა-
რიები დაეწვეზობდათ. ამას კიდევ მოაყოლეს ნაბდისქედიანი
რეული, და ინგლისელი კინაღამ გადარიეს. მესამე ჭიჭიზე უკვე
ბულწრფლად გმობდა ფრანგულ ღვინობს.

რალა ბიჭი გაუგარძლო, სტუმარი ძალიან ნასიამოვნები
გაუფიქოთ. ერთი წლის შემდეგ ბაქრაქემ მართლაც მიიღო პრინ-
ცისაგან ისეთივე თოფი, რაც მთავარია შემდეგი წარწერით:
ყეთილიმოსავინებლად ჩემს მეგობარს, საუკეთესო მონადირეს—
ბატონ ბაქრაქეს. პრინციანთის პრინცი გენრისი»

ბაქრაქე უიმისოდაც არა ყოფილა ურიგო მონადირე, მაგ-
რამ ინგლისური თოფით სულ სასწაულებს ახდენდა და მის შე-
სახებ ზღაბრულ ამბებს ავრცელებდნენ.

ერთი-ორჯერ განჯაშიც მიწვია სანადიროდ და იქაც მასახე-
ლა, როგორც თანამემამულემ, მაგრამ მისმა ინგლისურმა თოფმა
მოსვენება დამაკარგვინა. ექვსი ნოჭური საფანტი ასოც ნაბიჯზე
კურდღლებს ჰკლავდა. ასეთსავე მანძილზე იხებებს უსულოდა
პყრიდა. ერთი სიტყვით, როგორც მონადირე იყო, თოფიც ისე-
თი იმყოფა და გადაეწყვიტე: ნადირობით თუ ვერ გავუტოვლდე-
ბოდი, თოფი მაინც მეშოვა იმის თოფის მაგვარი.

საგანგებოდ წავედი ქალაქ ტულაში. ტულელ მეიარაღებს
აუგნსენი ჩემი მღვობარეობა და ეფთხარი, ფული რამდენიც
იქნება საჭირო აიღეთ, ოღონდ ისეთი თოფი უნდა გამიყვითოს,
რომ ვერც ერთი საზღვარგარეთული თოფი მას ვერ შეეადაროს,

ექვსი თვის შემდეგ მართლაც მივიღე თოფი და, უნდა მოვახსენოთ, ძალიანაც მიმეწონა.

ვერც გაერაში და ვერც შორს მიტანაში-მეთქი. თან ბაქრაძის ინგლისური თოფის შესახებ ყველაფერი ეუბანზე, მიმიხედნენ ტულელები რასაც ვთხოვდი. რაკი საქმე ერთგულ თავმოყვარეობას ეხებოდა, უფრო პასუხისმგებლობით მოვიტანე ამ საქმეს და ერთხმად მირჩიეს მიმეშარათნა ერთი უხუცევი ხელისნისათვის, რომელიც სიბერის გამო ქარხანაში აღარ მუშაობდა, მაგრამ თუ დავითანხმებდი, ისეთ თოფს გამიყვებდა რომ წუნს ვერაფერი დავეცებდი.

მოხუცი ხელისანი, რა თქმა უნდა, მალე ვიპოვნე, ოღონდ დიდხანს ვერ დავითანხმე. მივიღე რიგი სიმძნელები დამიხატა! — მაგის ფოლადს განსაკუთრებით უნდა შეზავება და ქარხნის აღმინისტრაცია ლაბორატორიით სარგებლობის უფლებას არ მომიცესო.

მე შევიპირდი, რომ ქარხნის აღმინისტრაციასთან ყველაფერს მოვაგვარებდი. ბოლოს დამეთანხმა მოხუცი, წელიწადი გასწორდა, უღვაწებზე ხელი გადაიხა და ამაყად მიიხარა:

— თოფს გაგაყვებოთ ისეთს, თუ მონადირე ხართ და იარაღის მცნობელი, რომ ვერც ინგლისური, ვერც გერმანული და ვერც ბელგეტიური თოფი მას ვერ მიუდგებიან...

მოხუცი გაგამხნევე: თქვით რაცა ღირს თქვენი შრომა, არაფერზე გულის არ დავწყვეტოთ-მეთქი.

ოსტატმა იმ დროისათვის ზღაპრული ფასი, 150 მანეთი მხოვო. არც ერთი საზღვარგარეთული თოფი მაშინ იმის ნახვევრად არა ფასობდა, მაგრამ რაღა კაცი ვიქნებოდი მაშინ, რომ იმ თეთრწყვარა დიდოსტატის წინაშე წუწურაქობა გამო-მეჩინა და თავი შემერცხენა. ამოვიღე ერთი ცალი ასანთიანი და სამი ცალი ოცდახუთმანეთიანი, გავეწოდე და ვუთხარი: ნებეთ, მე ვითხარით, ჩემისთანა თოფი არავის არ უნდა ჰქონდეს-მეთქი!

მოხუცს გეონა რომ ერთი ცალი 25 მანეთიანი შევცდომით გადამიყვა და უკან უნდა დაებრუნებინა, მაგრამ ფული ისევ მივიცი.

ასეთმა გულმუხვობამ მოხუცი ხელისანი მოაღბო, თავლები გაუბრწყინა და გულახდილად მოხარა:

— ორ თვეში უნდა დამემზადებინა თქვენი თოფი, ასე მქონდა

გადაწყვეტილი, მაგრამ რადგან არც ვაჭრობა ვამიშარეთი და 25 მანეთი ზედმეტად გადაიხადეთ, არც მე დაჯრებით ვალში, ეს უფრო მეტ მოვალეობას მაკისრებს. თქვენ რომ თოფი გამეც-რებათ, იმას ექნს თვეზე ადრე ვერ გავაკეთებ, ოღონდ იმას კი გეტყვით, თქვენი თოფის ზადალი არავის არ ექნებაო.

ექვსი თვის შემდეგ, მართლაც მივიღე თოფი და უნდა მოვახსენოთ, რომ ძალიანაც მომეწონა, როგორც ნაკეთობა და სილამაზე, ისე მისი ვაჭრა და შორს მიტანა.

ვეფიქრობდი, ერთხელ მაინც ვწვევოდი ბაქრაძეს, ან ჩემთან დამებატოვებ და მის თოფთან შემეჯობებინა, მაგრამ სამსახურის საქმეების გამო ვეღარ მოვახერხე. ისე კი ცოცხად დამოუკიდებლად და კარგი შედეგით მოვა: ბაქრაძის თოფი თუ ასოც ნაბიჯზე ექვსი ნომრით კურდღელსა კლადა, ჩემი თოფი იმავე ექვსი ნომრით ასოცდაათ ნაბიჯზე მელა წაგაქვით.

სიმაართლე უნდა ითქვას, სროლაში ბაქრაძესთან ვერ მოვდიოდი, მაგრამ ის კი შევეძელი, რომ იმაზე უკეთესი თოფი გაგაყვებინე.

შემდეგ ბაქრაძის მეზობლებმა ერთი უცნაური ამბავი მიაბეს: სიბერის დროს იგი ორივე თვალით დაბრმავებულიყო, მაგრამ როდესაც ნადირების სესუნში დადგებოდა, ბერ მონადირეს ვერ აკავებდნენ თურმე სახლში — ბიჭის თანხლებით დადიოდა სანადიროდ. ძალიან რომ ხიხიბს ნახულზე გაუჩქარდებოდა, ბჭი მას აცნობებდა: — ბაბუა, ძალიან ნახულზე დგასო. მაშინ ბერი მონადირე თოფს მოიმარჯვებდა, ძალს უბრძანებდა წინ წაედგა ფეხი და აფერიდებ ხოხობს ხმაურზე ესროდა. ამბობდნენ, ახლაც კი ძალიან იზივითად აცილებდაო. ასეთი და ამის მსგავსი ამბები ჩამოქრუნდა თბილისში ხალხს, სანამ ბაქრაძე ცოცხალი იყო. მისი სიკვილის შემდეგ კი მითხრეს — შვილიშვილმა თოფი გაყარაო.

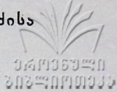
იმ მოხუცის აღწერილი თოფებით ისე დავინტერესდი, რომ გადავეწყვიტე მენახა ისინი და თუ კიდევ ვერაღონდენ რამდენ ერთ-ერთი მათგანი მაინც შემეძინა. ბაქრაძისგული თოფის ნახვა არც ისე იოლი იყო. მოხუცმა თითონაც არ იცოდა რომელ სოფელში იყო ბაქრაძე. ან ის კაცი ვინ იყო და სადა ცხოვრობდა, ვინც მისი შვილისაგან შეიძინა თოფი და კიდევ საკითხი იყო, დაკარგდა თუ არა. ან, რაც მთავარია, მართალი თქვა თუ არა მოხუცმა?

როდესაც მოხუცმა შიკრიკმა კიდევ შემოვივარა, პირდაპირ ვერ გაუბედე, რომ თოფი მოყვინდა და მხოლოდ მისი ნახვის სურვილი გამოუთქო.

— დიდი სამოწინებო, რატომაც არა, — მომიგო მოხუცმა, — თუ ნამდვილი მონადირე ბრძანდებით, დარწმუნებელი ვარ, თოფს გაუჭრახხიხლებით და შემოძლია სანადიროდაც გაგატანათ. გასწავთ, ვიცი ნამდვილად მოგვეწყობათ და იქნებ მეც რა ხახიათზე დავდგე... სულ ერთია, სანადიროდ წამსვლელი აღარა ვარ... პაი დიდასა! რა მურაზით გაგაყვებინე...

გულწრფელად შემებრალა მოხუცი. რაღა ბერიც ვაგვარებელი. მეორე დილით სამსახურში შემოიარა და თოფი მომიტანა. ძალიან მომეწონა და დაუსილი სიკეთე მოვაგვეყვინე, აღარ მივაჭრინა, არავინ შემევიცილოს-მეთქი, რაც დამიფსავ, მივიცი.

კვირას უკვე სანადიროდ ვიყავით. ვერც დავითის ლეზო მიუღდა სიძმსუბუქით და მისხრებებულობით. მერე მე, ბეტამ და კოტემა შევაღებთ ჩვენი «ზაურები», მაგრამ იმისთან შედარებით ჯგავადებით მოგვეჩვენე. შემდეგ ლევანის «პოლანდ-პოლი» მივეყვინე, მაგრამ ტულელი ოსტატის მარჯვენივით ნაკეთები ჩვენს თვალში თანდათან უფრო ბრწყინებდებოდა და ისე გვეჩვენებოდა, თითქოს კი არ უკეთებიათ, ან ჩამოუსხამათ, არამედ ასე დაბადებულა და შეზრდია ნაწილები ერთმანეთსო.

წვილათა წვილა

ეს მოთხრობა ეყუთნის ნიჭიერ ამერიკელ კომუნისტ მწერალს — მაიკ ქუინს. იგი თავის ნაწარმოებებში ხალხის მრავალმილიონიანი მასების სულისკვეთებას გამოხატავდა. მწარე სატირებში ქუინი შეუბრალებლად ამხედდა ამერიკის ცრუ დემოკრატიას და თანამედროვე ამერიკას მშრომელთა ჯოჯოხეთს უწოდებდა. მაიკ ქუინი ჯერ კიდევ ახალგაზრდა გარდაიცვალა ამ რამდენიმე წლის წინათ.

მაიკი თავის კანტურითა და ენის წყალსუნით შევიდა სახლში. მისი მრგვალი, პატარა თვალები ისე გამოიყურებოდნენ, თითქოს აი ეს-ეს არის დანაშაულები წაასწრესო. ქუინი, ჯოხის და ფარაჯა დარბაზში ჩამოვიდა. სამხარეთლოდან მეფულემ გამოსახა:

„მაიკ, მოხვედნი?“

პასუხი არ გაუცია. სასადილო ოთახში შევიდა და რევილიფერი ხელისნა. მეფულეც შემოვიდა, კურტუკის საწმინა-ღუმელზე სიმბრე შეიხოცა და, შეაფილა თუ არა თველი ქმარს, შიშისაგან კინაღამ გახშვდა: მაიკს თავი ძირის დაეხა-რა... — იგი შეთავადა.

— რა მოგივია, მაიკ, სამუშაოდან ხომ არ დაგიბოხდეს?

— არა, ვმშაყმა იცის მისი თავი და ტანი. ჯერაც ვერ გამოვრკვეფულვარ, ღმერთო ჩემო! ეს რა საწინელება დამემართა! მაგრამ საიდან უნდა მცოდნოდა? სად ჯანდაბიდან გამგევა? — სკამზე მოწყვეტით დაჯდა. გულზე მოეშვა ცოლს: სამუშაო არ დაუქარავს და უარესი რა უნდა მოსვლიდაო, ხოლო, მაიკი ხელგებს იქნედა და ბუტუტუტებდა:

— ღმერთმა იცის, მე ისეთი კაცი არა ვარ, რომ ეს შეგებულად ჩამეძინა. ახლა კი რა წყალში ჩავვარდებ?

ვეებერთელა კაცი იყო მაიკი. მხრები ისე ჩამოწვებოდა თითქოს კისრის გაგრძელებას წარმოადგენდა. ყველაფერი ეს კვერცხის შესხედლობას აძლევდა. მტერი სიმსუქნით ჩამრგვალებულს უშევილებელი, დამკნარო, უზნო ხელები და პაქუც ცხვირი ჰქონდა. ცოლს მხოლოდ იმისთვის უყვარდა იგი, რომ პოლიციულ მაიკს შინ მუდამ ცხელ-ცხელი აზმები მოჰქონდა.

— ასე ნუ ზიხარ და დამბოხეფულივით ნუ თრთი. მითხარი, რა მოგივიდა, მაიკ?

მაიკმა დარღანად აიჩნა მხრები.

— ლინკოლნის მოედანზე დავედიოდი და მაწანწალებს ვერევიოდი. შენ იცი, ყოველდამე ვაეკეთებ ამას. ვინ მოთვლის რამდენს მოვიყარა თავი? ხელკეტი დავერიე და ვებრძანე წასულიყვენენ...

ამ აზმის მოგონებამ, ცოტა არ იყოს, გამოაცოცხლა მაიკი.

— ერთ-ერთი მათგანი, პატარა, მხრებში მოხრილი ვირობა, რომელსაც ძველი ჩინური დახეული პალტო ეცდებოდა დავილიდან არ დაიძრა, ჯაჯღანი დამიწყო, თავის მოქალაქობრივ უფლებებზე აღაპარაკა, თანაც მომინდა და მადინა... — მაიკს ბრახი მოუთვია და ხმას აუშალდა, — მე მას ამ უფლებებზე ცოტა რამ მოვაგონე. იმან კი არც აცივია, არც აცივლა და დაპირავებული ტუტუტი მიწოდა. ეს როგორ გამიბედა-მეთქი, წამოვარტყი და იქვე გაიშოტა. მერე ისეთი წიხლი ამოვკარი, რომ, არა მგონია, ერთ ვერას სკამს მიეკაროს დასაჯდომად. ბილოს, როგორც იქნა, იკადრეს წასვლა

— მერედა ვითომ რაო, მაიკ! დიდი რამე, თუ... ვგ რა სადარღო, ვერ გამოვიცა. შენ კანონი ხარ და პატრისკეტი უნდა გეგებრობოდნენ.

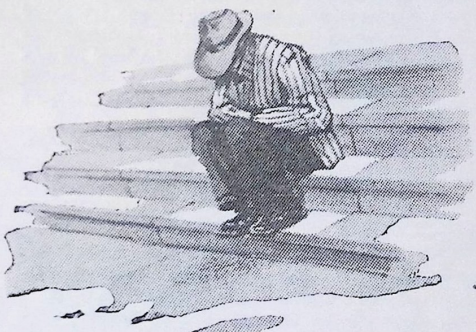
— მაშა! აბა, რა კარგი მოუვა ამ ქალაქს, თუკი პოლიცია მაწანწალების ნება-სურვილებზე ივლის.

— შენ მართალი ხარ, მაიკ, მაგრამ მაინც რა მოხდა, მიამბე.

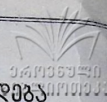
იმ აზმის მოგონებამ გუნება შეუცვალა მაიკს: — კარგი, გაიამბო. პარკს შემოვლავარ. ლინკოლნის ქანდაკების ქვეშ სამ მაწანწალებს წავეაწყდი. — მაიკმა მალდა ასწია თავი და ხმა-საც აუშალდა, — უნდა გამოვტიტყდე, რომ ამჯერად მათთან სალაპარაკოდ დრო არ დამიკარავს. „აი, რაშა საქმე, ოთი-ცერო“... წამოიწყო თუ არა ერთმა, ხელი ვკარი. „იცი ვისა ჰკრავ ხელს“, მომამახა თუ არა, წიხლი მივარტყი საჯდომზე. მე შენ გიჩვენებ ვისა ვკრავ ხელს-მეთქი, დავუყვირე. ეს იყო და ეს. როგორც იქნა, წავიდნენ. მე რომ მკითხოს კაცმა, არც ერთ მაწანწალებს აღარ გავაუკანებდი ქალაქში, თორემ ბოლო დროს წესიერ მოქალაქეებზე უფრო მომრავლდნენ. ღმერთმა იცის, საიდან მოდიან.

მაიკს კვლავ დარღი დაეფულა.

— ისევ მესამე ტურისაკენ ვებრუნდებოდი. შევინშენე, ხის-ქვეშ სკამზე ბნელში ვიღაცა კაცი ჩამომჯდარაოცო. ვიფიქრე, ალბათ, მაწანწალები იქნება, ჰქონია ვერა ცხედავ და უნდა გამისხლტეს, უკანვე გამობრუნდეს-მეთქი. ასე მეგონა, მერი, და საჩქაროდ წამოვადგიე თავზე. ერთი მაგრად ვუთაქე ჯოხი და წიხლიც ამოვკარი.

...ბოლო დროს წესიერ მოქალაქეებზე უფრო მომრავლდნენ...

პიონერული ზაფხული

ნორჩი ტურისტები

გაგრასა და რიცას შორის დაკლანძილი გზებია, მათრახივით მოქნეული ვიწრო ბილიკებია.

მარცხნივ მწვანე კორდებია, მარჯვნივ ელვარე მთებია, გზას რომ მარდად მიჰყვებთან ნორჩი ტურისტებია.

ინახულეს „ტბა ცისფერი“ კამკამა და ელვარე, მერე აჰყენენ სიმღერებით ცადატურცნალ მწვერვალებს.

საქართველოს მთები, ტბები აღელვებთ და ახარებთ და სამშობლის სიყვარული ახულდგმულეთ პატარებს.

ვლადიმერ ალფინიძე,
გალის რაიონის ოტობაიას საშუალო სკოლის მოსწავლე.

პირქვე დაეცა გზაზე: თურმე მკვლარი იყო.

პიონერები კოცონთან

ცაში ავარდნენ ცეცხლის ენები და ღამის ბინდი გაირღვა ნელა; კოცონის ირგვლივ პიონერები ჩამწკრივდით ყველა.

ჩვენ ვგუჯუნებდით ხმამაღლა ვაშს — წითლად ბრწყინავდა ცის დასავალი და ბნელში მგავდა ელვარე დაშნას კოცონის ალი.

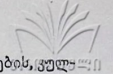
და გვიხაროდა ბედნიერ ბავშვებს რომ ჩვენზე ზრუნავს პარტია, ხალხი... ამიტომ იყო ჩვენი სიმღერა ასე მტკიარე და ასე ლაღი.

ამირან ჩაღშენიძე,
ბაშურის რაიონის ქვიშხეთის საშუალო სკოლის მოსწავლე.

— კეთილი. მერე რა მოხდა? რა გნა იმ კაცმა?
— საშინელებაც სწორედ ისაა, მერი, რომ არაფერი არ უქნია. პირქვე დაეცა გზაზე: თურმე მკვლარი იყო.
მერის ოსერა აღმოხდა, მან ტურები დახეწა და თვალები მოხუჯა.
— გესმის, მერი! არ ვიცოდი. აბა, საიდან უნდა მცოდნოდა? სკამზე იჯდა და ეგ იყო. წიხლს როგორ ცკრავდი იმ დადამიანს, რომელსაც სული უფლისათვის ჩაუბარებია და რომელიც უკვე ღვთის სამსჯავროზე გამოუბაზებიათ! შენ კარგად იცი, მერი, რომ არასჯიბით არ ჩავიდნენდი ამას, მაგრამ არ ვიცოდი, — მაიკმა ხელები გაასავსავა და ისე გაიშვირა მეფულისაკენ, თითქოს პატიებას ითხოვსო.
— არაფერია, მაიკ, შენ ხომ არ გინდოდა ამის გაკეთება. საკმე ისაა, რომ არ იცოდი. რა შენი ბრალია?
— ის კათოლიკეც კი აღმოჩნდა, — მწარედ თქვა მაიკმა, — საცხედრეში ნახეს, კისრებზე მედალი ეკიდა. ამბობენ, შიმშილით მოკვდაო.
მერიმ თავისი დიდი ჭორღლიანი მკლავი კისრებზე მოხვია მაიკს და უხარმხარ მუტუბე ფაფუკი ხელი ჩასჭიდა. ქალს პატარა მოციხსტო თვალეში ცრემლი უბრწყინავდა.
— ღვთის განგებას ვინ გადავა, — ნახად წარმოთქვა მეგობრებო, — მის სიბრძნეს ჩვენ რას ჩავსწვდებით, მაგრამ თვითონვე უწყის და მიუტყვევს უნებლიეთ შემცოდებს.

ინგლისურიდან თარგმნა **მიხაძე ძარჩავეამ**

ლაიხვათ და გვიხსნალოთ ხელოვნებასა და ხელოვნების სხვა სახეების სხვა სახეების სხვა სახეების

ჩვენს ქვეყანაში, სადაც შექმნილია ფორმით ნაციონალურ-ო და შინაარსით სოციალისტური კულტურის აყვავების განუზღვრელი შესაძლებლობანი, განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება საბჭოთა კავშირის ხალხთა კულტურული მემკვიდრეობის შესწავლას. ჩვენი ხალხი ხშირად მიმართავს თავის წარსულს, რათა დაეცინებინა ათათურის საუკუნის და მნიშვნელოვანი, რაც საუკუნეთა განმავლობაში იქმნებოდა.

ქართულმა ხალხმა ცოცხალი ხანგრძლივი, გვირგვინის-სტორიის მანძილზე შექმნა მრავალი ერთნაირი კულტურა. განსაკუთრებით გამოიყოფა ჩვენი ხალხის ბრწყინვალე ნიჭი ხელოვნობების განხორციელებაში — ყველაზე მეტყველსა და მოწონებულ ხელოვნებაში.

საქართველოს შედარებით მცირე ტერიტორიაზე გაფართოებული ძველი გასაოცარია არა მარტო რაოდენობით, არამედ თავის მრავალფეროვნებითაც. ქალაქად თუ სოფლად, ტყეში თუ ველად შემონახულია შესანიშნავი ძეგლები, რომლებშიც უძველესი ისტორიები გამოხატულნი არიან დროის პროგრესულსა და პატრიარქულ მისწრაფებებს, თავისი ხალხის სიღაბრესა და თავისი ქვეყნის ბუნების წარმატებულ სილამაქს.

სხვადასხვა დროსა და ისტორიულ ვითარებაში აღმოცენებული უძველესი ქალაქები დღეს ერთგვარ მუზეუმებად გვესახება. ასეთებია მცხეთა — საქართველოს უძველესი დედაქალაქი და სახელმწიფოებრიობის აუკანო, სამშვილდე — უძველესი ქალაქი მრავალი მნიშვნელოვანი ძეგლით, დანისი — შენასტრუქტურული დამახასიათებელი ქალაქი, უჯარმა — რეზიდენცია ვახტანგ გორგასალისა, უძველესი ქალაქები — შორაპანი, სყანა, ნოქალაქევი, რუსთავი, კლდეში გამოკვეთილი გარდა და უფლისციხე და სხვა მრავალი. შემონახულია ძველი მონასტრების დიდებული ხელოვნობით აღსავსე ძეგლები, რომლებსაც თავისი მხატვრული სრულმნიშვნელობით კომპოზიციის ორიგინალობითა და ბუნებასთან საოცარი შეწყობით დღესაც განიცდიან მრავალი მსოფლიო მემკვიდრეობის ნიშნები: ნიკრესი, გელათი, ზაზი, გუდარბეი, საფარა, ანანური და სხვ.

მრავალი ცალკეული ხელოვნობით აღსავსე ძეგლები, რომელთაც არ დაქარაგეს თავისი მნიშვნელობა და დღესაც გველენიან, როგორც ხელოვნობების სრულყოფილი ნიმუშები (ბოლნისი, უჯარი, წორო, სამწევრისი, კუმურდო, სამთავისი, სვეტიცხოველი, ფიტარეთი და სხვ.).

შემონახულია მრავალი ციხე-სიმაგრე, სასახლე, სატრაპეხი, აბანო, ხიდი ქარვასლა და სხვ. დაცულია ხიო-ხელოვნობების მრავალი ძეგლი — სოფლის საცხოვრებელი სახლები, სადა და სრულყოფილი ქმნილებანი ნიჭიერი ხალხისა.

ბუნებრივია, რომ აღნიშნული ხელოვნობით აღსავსე ძეგლები არაა გაშიშვლებული, არამედ შექმნილია მონუმენტური ფერწერით, რელიეფური ქანდაკებით, ჩუქურთმითა და ოქრომკვლელობის ნიმუშებით.

ჩვენი პარტია და მთავრობა განსაკუთრებულ მზრუნველობას იჩენს კულტურის ძეგლებისადმი. ისტორიული ძეგლების დაცვა ხდება არა სიძველეთა მოყვარულთათვის, არამედ მათ დაცვის აქტს დიდი სახელმწიფოებრივი და პოლიტიკური

რის მნიშვნელობა მთელი ქვეყნისათვის, ჩვენი მემკვიდრეობის, კულტურისა და ხელოვნების განვითარებისათვის. უნდა გვასწავლოს ლენინის სიტყვები რომ „უაღრესად საჭიროა ვინაობა ყველა ომისსიძებმა, რომ არ დაეცეს ჩვენი კულტურის ძირითადი ბურჯები, ვინაიდან პროლეტარიატი ამას არ გვაპატიებს“.

ისტორიული ძეგლები წარმოადგენენ ჩვენი კულტურის ისტორიის შესწავლის ერთ-ერთ წყაროს. მათი საშუალებით ვსწავლობთ ხელოვნებას, ვსაზღვრავთ წარსული ეპოქების დიდოსაფასო, მხატვრულ იდეოლოგიას, ხალხის ისტორიასა და ტექნიკას.

ხშირად ძეგლებზე შემონახულია მოკლე თუ გრძელი წარწერები, სადაც შეიძლება ამოვიკითხოთ ძველის აწერების თარიღი, მშენებელთა სახელები, ხანდახან კი ხალხის შინაგანი თუ პოლიტიკური ცხოვრების ამსახველი ეპიზოდები.

ჩვენი ძეგლები — ჩვენი ხალხის ისტორიაა, ქვაში გამოქვეყნებული, მისი განსაკუთრებით მკვეთრი და გასაგები ფერწერით. ზარზმის ტაძარი ჩვენი არა მარტო ხელოვნობის დიდი გამაჯობების ძეგლი, მის სამრევლის კვედრზე მოთავსებული წარწერაში მოთხრობილია 979 წლის ბრძოლაზე, რომელიც ქართველებმა თორნიკე ერისთავისა და ჯოჯოხის მეთაურობით სასტიკად დაამარცხეს განთქმული სარდალი ბარად სკლიაროსი.

უაღრესი მნიშვნელობა აქვს ხელოვნობების ძეგლებს ჩვენი არქიტექტურისა და მშენებლობისათვის. მათი შესწავლა ამოღებებს თანამედროვე მშენებლობის საუკეთესო მხატვრულ და სამშენებლო ტრადიციასა ცოდნით. ძველი ხელოვნობების ნაწარმოებებში საბჭოთა არქიტექტურისა და მხატვრული პოეზიების შემოქმედების დაუმრტელ წყაროს ახალი, ფორმით ნაციონალური და შინაარსით სოციალისტური ხელოვნების შექმნისათვის.

მაგრამ, ბუნებრივია, რომ ჩვენი ძეგლები, ეს ძვირფასი განი ხალხის კულტურისა, დროისა და ბუნებრივი მოვლენების შედეგად თანდათანობით ზიანდება. სამწუხაროდ, ჯერ კიდევ არის შემთხვევები, როდესაც ცალკეული შეგენებელი მოქალაქე და პირველ ყოვლისა ახალგაზრდობა ხელს უწყობს ძეგლების განადგურებას, აფუჭებს მათ წარწერებითა და ნახატებით.

დღეს ჩვენი საერთო ამოცანაა დავიცვათ თუნდაც დაზიანებული. მაგრამ ჯერ კიდევ მწვენიერი ძეგლები ისტორიული ხელოვნობებისაა. საჭიროა ჩვენი ძეგლების ფართო პოპულარიზაცია ახალგაზრდობაში, რომელიც მოყოლებულია დღემდე ჩაწყდეს თავის ისტორიასა და კულტურას.

ხალხულსუპერროდში სოფლად თუ აგარაკზე მყოფი ჩვენი ნორჩი თბავა ყოველმხრივ უნდა დაეხმაროს სახელმწიფოებრივ ორგანოებს ძეგლების დაცვაში.

დავიცვათ და შევისწავლოთ ხელოვნობის ძეგლები როგორც საგანძურა და სახელმწიფოებრივი საკუთრება — ეს არის ჩვენი დიადი სამშობლოს ყოველი მოქალაქის წინდა მოვალეობა.

ნიკაი სისიხვილი,
არქიტექტურის კანდიდატი.

როგორ გადაარჩინა რობინ ჰუდმა თავის რაჭმელი ვილ სტატლი

ინგლისური ხალხური ბალადა

მწვანე ხეების ფოთლებქვეშ,
მერი, დერი, დაუნ,
ტყეში ცხოვრობდა ჰუდი,
როცა მოვიდა ამბავი,
ერთი ამბავი ცუდი.
ჰეი, დაუნ, დერი, დერი, დაუნ.

უთხრეს: ვილ სტატლი შეიპყრეს,
სიკვდილი ელის, ჯვარცმა;
ის გასცა მუხანათურად
სამმა შერიფის კაცმა.

ხვალ უნდა სვეტზე დაჰკიდონ,
დღე უთენდება შავი,
თუმც ირი მოჰკლა სამთაგან,
ძვირად გაჰყიდა თავი.

როცა ეს ესმა რობინ ჰუდს,
დანადვლიანდა მეტად.
თავის კაცები შეჰკრიბა
და დააფიცა ერთად.

რომ ისევ ნახოს ვილ სტატლიმ,
თავის სამშობლო ტყვრი,
თუნდაც ბრძოლაში დაეტეს
თავგანწირული ბევრი.

წოილად ჩაიკვა, მწვანურად
სხევიც შემოსა სოულად;
ვერსად ნახავდით ამ ქვეყნად
უფრო თვალწარმატ სურათს.

მშვილდ-ისარი და კანატი,
მამაც მებრძოლა მწკრავი,
გამიშვლებული ხმლის პირი,
ზედ მოთამაშე ხბავი...

ტყვრი დაბოკვს გულადად,
სიკვდილს არ სთვლიან აწულად,
ან მოიყვანენ შინ სტატლის,
ან ამოწყდება ყველა!

როცა მოადგნენ იმ ცახს,
სადაც ვილ სტატლი ნადვლობს,
რობინმა გასცა ბრძანება:
— აქვე ჩავსაფრდეთ ახლოს.

— ციხის კარებთან მწიწრი დგას,
რასმე ნახავდა, ალბათ,
ვინმე მივიდეს, და ჰკითხოს,
აბა რას გვეტყვის ამბად.

ერთი მამაცი კაბუკი
აღდა რობინის თქმაზე,
მიუხალვოდა მოხუც მწირს
და თან მიმართა ასე:

— გეცოდინება, მოხუცო,
როლის მოყვდება სტატლი,
ამ ციხეში ზის ის მართლაც?
მიუხარ, მოისხი მადლი.

— ვაგლახ მე!—მწირმა მიუგო. —
არც კი მეხსნება ბაგე,
სტატლის დღეს ჩამოახრიოვნენ,
სახრიოებულა დგას აგერ.

ეს რომ რობინმა იცოდეს,
ხალხს მოგზავნიდა მხსნელად,
გამოაყვანდა ციხიდან,
გადაარჩინდა ხელად.

— სწორეა, — უთხრა კაბუკმა, —
თქმა გუყვარებია მართლის,
აქ ყოვილიყო რობინი —
გამოიხსნიდა სტატლის.

მშვიდობით იყავ, მოხუცო,
და ნუ გავციცხვავ მკაცრად,
თუ ჩამოახრჩეს ვილ სტატლი,
მტრის სისხლს დავაქცევთ ნაცვლად.

სწრაფად წავიდა კაბუკი,
კარიც გაიღო ფართოდ,
გარშემო იდგნენ მცველები,
სტატლი — შუაში, მართოდ.

ვერსად იხილა დამხსნელი,
არსით მოინადა შევლა,
შერიფს გაუბა ბაასი
დარბაისლურად, ნელა:

— ვხედავ, რომ ვკვდები;
ერთსა გთხოვ,—
უარს არ მეტყვი; მგერა,—
შენც იცი, მუდის რაზემელი
არ ჩამომხრჩვალა ჯერაც.

მომეც ხმალი და ხმლით მომკალ,
თოკი შემხსენ მხოლოდ,
ერთად გამოდით ყველანი,
ასე მომიღეთ ბოლო.

მაგრამ შერიფი სასტიკი
და გულბოროტი არი:
ჩამოახრჩოვნე ვილ სტატლის,
ხმლით არ იქნება მკვდარი!

— მაშ ხელი მაინც შემხსენ,
თუ არ მენდობი ხმალში,
და თუ თქვენ სვეტზე დაქვიდით,
წყუთლიმც ვიყო მაშინ!

— დაე შენსავით ყანადი
სახარობელაზე მოკვდეს!
ასე მოკვდება რობინიც,
ხელში ჩავიგდებ იაღებს!

— უჯიშო, მხაღლო,—სტატლიმ თქვა,—
მონავ, სულმოკლე გლახავ,
როდესაც რობინს შეხვდები,
შენს აღსასრულსაც ნახავ.

შენც ეზიზღები რობინ მუდს,
შენი ლანარი ხროვაც,
ერთ ლუკმად არც კი ეყოფით,
როცა თქვენი დრო მოვა.

სახარობელასთან მივიდა,
სიკვდილს აღარა ნაღვლობს.
პატარა ჯონიც ბუჩქიდან
ვიღთან გავიდა ახლოს.

— მე გთხოვ, ვილ, ვიდრე მოკვდები,
არ შეიცვალო ფერიც,
მგეობრებს გამოგვეთხოვე —
არ ეწყინება შერიფს.

— ვიცან,—შერიფმა შესძახა,—
სწორედ საჩემო საქმე,
ეგვიც ყანადი ყოფილა,
ეგვიც შეჭარბით აქვე!

ჯონმა ვილს დასტრა თოკები—
იყო მარდი და მალი,
შერიფის ერთ კაცს ხელიდან
მან გამოსტაცა ხმალი.

— ვილ, ამა ხმალი, დაიბი,
თვითონ დაიცავ თავი,
ვიდრე რობინიც მოგვისწრებს,
დღე დაგვყაროთ შავი.

ერთურობს ზურგები მიყარდნენ —
მკლავი ადვილად სტრიდეს!
და რობინ მუდის რაზეითურთ
ამ დროს მოვიდა კიდევ.

მუდის პირველი ისარი
უკვე მატრში მდერის.
— დახსხეთი,—შეჰვირა შერიფმა,—
არ მოგერიოთ მტერი!

თანაც მოჰკურცხლა—მეხედა,
საქმე არ ღირდა ჯაჟადა,
მცველებმაც შერიფს მიხაძეს —
უფრო მოჰკურცხლეს სწრაჟადა.

— დაიცოთ, რა გეჩქარებთ? —
სტატლიმ შესძახა ღალადა:—
ჯერ რობინ მუდის დაიბით,
მერე ვეღარსად ნახავთ!

— ვაგლახ, — რობინმაც დახსინა, —
რბენა გცოდნით მალი,
მეც შემძლია ქარქაშში
მშველად ჩავაგო ხმალი.

— აღარ მეგონა, —სტატლიმ თქვა, —
რაც ეს დილეგი ვნახე,
პატარა ჯონი მეხილა,
ან რობინ მუდის სახე.

ასე გადურჩა მტრის კლანჭებს,
გათვისუფლდა სტატლი,
რობინ მუდის უთხრა მადლობა,
უფალს შესწირა მადლი.

თქვა: — ერთხელ კიდევ გავთელე
ტყის ბალახები რბილი,
ვისმინე ისრის მხუფილი,
მისი სიმღერა ტკბილი.

თარგმნა ინგლისურიდან
ზვიზ ბაჩიჩილაძემ

წიგნი სულხან საბა ორბელიანზე

ქართველი მოსწავლეები მცირე ასაკიდანვე, ხალხურ ზღაპრებთან ერთად სწავლობენ სულხან საბა ორბელიანის იგავარსებს. ისინი ინტერესით ეცნობიან დიდი იგავთმწერლის ცხოვრებასა და მოღვაწეობას. ბავშვთა ამ ინტერესის დაკმაყოფილებას ზუსტად შედეგად მივყავართ „სახლიტგამის“ მიერ აღზარდა გამოცემული წიგნი — „სულხან საბა ორბელიანი“, რომლის ავტორია ახალგაზრდა მკვლევარი ლევან მენაბდე.

დიდი მასშტაბის მწერალმა და სახელმწიფო მოღვაწემ სულხან საბა ორბელიანმა თავისი ხანგრძლივი სიცოცხლე სამშობლოს კეთილდღეობისათვის ზრუნვის მოანდომა. ის იყო ბრწყინვალე იგავთმწერალი, ლექსითარაუდი და რედაქტორი, მაღალი ზნეობის პედაგოგი და დიდი მეცნიერი, მოარსებებელი დიპლომატი და სახელმწიფო მოღვაწე.

მე-17 საუკუნის მეორე ნახევარსა და მე-18 საუკუნის პირველ მეოთხედში არ ყოფილა საზოგადოებრივი ცხოვრების არც ერთი მნიშვნელოვანი მოვლენა, რომელთანაც არ იყოს დაკავშირებული ჩვენი საზამთრო მწერლის სახელი. სწორედ ამის გამო, სულხან საბა ორბელიანის ბიოგრაფიის გადმოცემისას, ლევან მენაბდე ვრცლად ავიწყებს ჩვენი ისტორიის ამ მნიშვნელოვან მომენტებს. წიგნი კარგა-

და ჯალწილი გარემო მტერთაგან შევიწროებულ საქართველოს მიმე სურათი, ქართველ მოღვაწეთა თავანწირული საქმიანობა სამშობლოს ხანისათვის, სულხან საბას საშინაო და საგარეო მოღვაწეობა, მისი მოგზაურობა ევროპაში, მუშე ვახტანგ მეექვსის ეკონომიური და კულტურული რეფორმები და დიდი მწერლის ყვლილი ამ საქმეში.

ცხოვრების გზის ჩვენების შემდეგ, ავტორი გვიხატავს საბას ფართო ლიტერატურულ-მეცნიერულ მუშაობის სრულ სურათს; ანალოზს უყვებებს მის შემოქმედებას: ბრწყინვალე იგავების კრებულს — „სიბრძნე სიტყვისა“, შესანიშნავ წიგნს — „მოგზაურობა ევროპაში“, ქართულ ლექსიკონს — „სიტყვის კონა“, აგრეთვე, მის მოებისა და რედაქტორულ მუშაობას „ქილილა და დამანაზე“.

ჩვენი სასიკვდილო მწერლის ყოველი სიტყვა გამზინული იყო მშობლიური ახალგაზრდობის აღზრდისათვის, მისი ყოველი ნაბიჯი სამშობლოს კეთილდღეობას ისახედა მიზნად. სწორედ მას შეუძენს მისივე აღორისტული თქმა: „სიტყვა საქმიანი და საქმე სიტყვიანია“. სულხან საბა ორბელიანი სიტყვიანი და საქმიტი ვანგაროდ ემსახურებოდა სამშობლოს. იგი ოცნებობდა: „ჩემს უკან დღერთი მან ქმნას, ჩემს ქვეყანაში უკეთესობა შეიქმნასო“. სამშობლოსათვის ასეთი ზრუნვისა და სიყვარულის გამო სულხან საბა ორბელიანს „საქართველოს მამას“ უწოდებდნენ.

ლევან მენაბდის წიგნი — „სულხან საბა ორბელიანი“ დიდ სარგებლობას მოუტანს ნორჩ მკითხველს.

რამაზ ბარამიძე

წიგნი მალევი შინ და სკოლაში

ამ რამდენიმე წლის წინათ „სახლიტგამმა“ გამოსცა ნ. ნოსოვის წიგნი „ჰვიტია მალევი შინ და სკოლაში“. ქართველ მოსწავლეთა ბიბლიოთეკას შედგება კიდევ ერთი მაღალმხატვრული და მაღალეფერი ნაწარმოები საბჭოთა ბავშვების ცხოვრებაზე.

მოთხრობა „ჰვიტია მალევი შინ და სკოლაში“ გვიხატავს ჩვენი მოსწავლეების მრავალფეროვან, სიხარულითა და საზრუნავით, წარმატებითა და ხანდახან დროებით წარუმატებლობით სავსე ცხოვრებას; იგი, როგორც ეს სათაურთანაც ჩანს, გვიჩვენებს მოსწავლეს არა მარტო სკოლაში, არამედ სკოლის გარეთაც — შინ: მშობლებთან, უფროსებთან, ამხანაგებთან ურთიერთობაში. მოთხრობა გვიხატავს მოსწავლეთა კოლექტივის და ჩვენს ნორჩ თაობას კომუნისტური სულისკვეთებით ზრდის.

„ჰვიტია მალევი შინ და სკოლაში“ მიმხიდული, საინტერესო წიგნია. იგი

დაწერილია დიდი ოსტატის კალმით. წარუშლელ შთაბეჭდილებას ტოვებენ ნორჩ მკითხველებს მთელი რიგი თავებისა, მაგალითად, თავი, რომელშიც მოთხრობილი ვიტყვას მიერ არითმეტიკაში მიღებული ორიანის გამოვასწორებლად ბრძოლისა და ამოცანის დამოუკიდებლად ამოხსნის ამბავი.

მოთხრობა დაწერილია პირველ პირში, დღიურის სახით, რამაც საშუალება მისცა ავტორს გაეზობო იგი ჯანსაღი, ბავშვური ჰუმორითა და გულწრფელობით იგი აჩვენებს ბავშვს ქნაზულისა და განცდილის ხატვანად გადმოცემას.

ნ. ნოსოვის მოთხრობას — „ჰვიტია მალევი შინ და სკოლაში“ — ნორჩ მკითხველი დიდი ინტერესით წაიკითხავს.

ნოდარ ჩხიძე

პიონერის ბმირული საქმიევი

ვიტია სოროკინი სოფლის გზაზე მიდიოდა. მან პირველმა შენიშნა, რომ ზირიანეების სახლს ცეცხლი ეკიდებოდა.

— გაიქცით, უფროსებს შეატყობინეთ! — დაუყვარა ვიტამ იქვე თამაში ვართულ ბავშვებს, ხოლო თვითონ ცეცხლმოკიდებულ სახლისაკენ გაიქცა.

ოთხის შვიდით, ცეცხლში გახვეული პატარა ბავშვი ტირილით აწყვედებოდა ფანჯარას. იგი აშაოდ ცდილობდა პატარა ხელეობი სარკმლის გაღებას, ვიტა არ დაშვებულა. მან ქეთი ჩააბტვირია მისგან და ფანჯარა გაუღო. პატარა ბიჭუნა გადაჩრჩინა მალე მოვიდნენ უფროსებიც. მანაც პიონერი ვიტა სოროკინი მათ ხანძრის ჩაქრობასა და საქონლის გადაჩრჩინაში მიეხმარა.

ხანძრის დროს უნარიანობის გამოჩენისა და პატარა ბავშვის გადარჩენისათვის, სვერდლოვსკის ოლქის სახანძრო დაცვის სამმართველომ მოთხებ კლასის მისწავლულ პიონერი ვიტა სოროკინი პრემიით დააჯილდოვა.

პურის საცხოვრი ავტომატური ძარხანა

აი, პურის საცხობი ქარხნის ეზოში ჩერდება ფქვილით დატვირთული ვაგონების გრძელი შემაღეკელობა. რამდენიმე წუთის შემდეგ ვაგონების კარი იღება და ლენტის მსგავს ტრანსპორტიორებზე ტოვდება ამოძრავდება. დაბორანტები ამასობაზე ფქვილს წყურნ რეცეპტებს, თუ რა რაოდენობით სჭირდებათ ფქვილი, წყალი, შაქარი, მარილი და ვიტამინები სხვადასხვა სახის ნაშებურებს. ამასობაში კი ფქვილი იცრება და მაგნიტურ დანადგარებში ეშვება. შემდეგ, დაბურული მქეპინების საშუალებით იგი სარდალიდან ზემო სართულზეში ხვდება. აქ მანქანები ცოხს ზედავენ, ნაწილულად კრიან და საჭირო ფორმას აძლევენ. საბოლოოდ ცოხი ღლეწია. ოცდაათი წუთი—და პური მზადია. ხოლო ერთი საათის შემდეგ იგი უკვე მალაზიაში ამოყოფს თავს.

ნ. ს. ბრუშოვიის სახელობის მოსკოვის, პურის საცხოვ ქარხანას, ავტომატიზაციის მხრივ, მსოფლიოში მაღალი არა ჰყავს. საცხობისა აღინიშნოს, რომ მოელს ქარხანაში წყლის, მარილის, შაქრისა და ვიტამინების გადაცემას მხოლოდ ერთი კაცი აწარმოებს. ამ უზარმაზარ ქარხანაში,

როგორც შემდეგ გამოიკვეყნეს, ათი საზამთრო იწონიდა 85 კოლოგამასა და 700 გრამს. პატარა ნაეალუს გზა გაეკვლია მისკენ და, ამრიგად, საზამთროს ზრდის საღვეთესო პირობები ჰქონდა შექმნილი.

სადილობისას, 40 კაცისაგან შემდგარი მეტელეთა ბრიგადა ძლევს მორთა გიგანტური საზამთროს ნახევარს.

ეს ამბავი მოხდა ყირგიზეთის საბჭოთა რესპუბლიკის, ოშკის ოლქის იანგინაუკატკის რაიონში.

პირველი პრემია წილად ხვდა მოსკოვის სამხატვრო საშუალო სკოლის მოსწავლეს ლარისა დაეატცის, რომლის მიერ შესრულებულმა ნატურმორტმა დიდი მოწონება დაიმსახურა.

ლარისას ბავშვობიდანვე იზიადედა ხატვის მისმა ესკიზებმა თაფიდანვე მიიპყრო უფროსების ყურადღება და იგი მშობილორ ქალქ უფიდან მოსკოვის სამხატვრო სკოლაში გაგზავნეს. დიხჯა, შრომისმოყვარე საბჭოთა მოსწავლე ლარისა დაეატცი სერიოზულად შეცადინეობს ხატვასა და ფერწერაში. ამავე დროს იგი კარგი ამზანავია. მას ყოველთვის რჩება დრო თანაკლასელების დასაბარებლად.

პრემია, როგორც ლარისა დაეატცის ნატურმორტმა საერთაშორისო კონკურსზე მოიხვეა, ადღერთიყენებს მისი მშობლიური სკოლის მთელ კოლექტივს.

საზამთრო—გიგანტი

ნელა შარიშორობს ცეცხის ქვეშ მალალი, ნელად მაღაბს. ქალიშვილი გატყვებით თიხავს. ერთი მოქნევა—და ცეცხრიადუ მავარს მოხვეა. გაისმა ჰახუნე. ქალიშვილმა ფრთხილად გადასწია ბალახი და მის ქვეშ დაინახა... გიგანტური საზამთრო.

როგორც შემდეგ გამოიკვეყნეს, ათი საზამთრო იწონიდა 85 კოლოგამასა და 700 გრამს. პატარა ნაეალუს გზა გაეკვლია მისკენ და, ამრიგად, საზამთროს ზრდის საღვეთესო პირობები ჰქონდა შექმნილი.

სადილობისას, 40 კაცისაგან შემდგარი მეტელეთა ბრიგადა ძლევს მორთა გიგანტური საზამთროს ნახევარს.

ეს ამბავი მოხდა ყირგიზეთის საბჭოთა რესპუბლიკის, ოშკის ოლქის იანგინაუკატკის რაიონში.

ფსვილეზი კოლარულ წრეზე

ფილოდენდრონის სამშობლო ტროიკული ამერიკაა. ეს კირვეული მცენარე ძალიან შვიათოდ ხარობს ანტიკურის პირობებს.

ადული წარმოსადგენია ის სიხარული და განვიფორება, რომელიც განიცადეს ქ. ვორკუტის ორანჟერიის მუშაკებმა, როდესაც მოსკოვის ბოტანიკური ბაღიდან ჩამოტანილმა ფილოდენდრონმა არა მარტო იხარა, არამედ მიექცეს წყლის აყვავილდა კიდეც. ეს ქალაქი ხომ პოლარულ წრეზე მდებარეობს, მარადიული ყინვის მხარეში! ვორკუტის საქალაქო ორანჟერეა 1945 წლიდან არსებობს. ქალაქის გასაშვწენებლად აქ წელიწადში 50 ათასი სხვადასხვა სახის ყვავილი ხარობს. პოლარული წრის მცხოვრებლები სშირად მიდიან აქ ცოცხალ ყვავილებისათვის.

ცოცხალი ნათურა

ზღვის მრავალ ბაწაწინა ორგანიზმს, ზოგერთ მელუსას, ლიფიტებს და თევზებს განათების უნარი აქვთ. ამ ორგანიზმების სინათლის შენიშვნა ადვილად შეიძლება მაშინ, როდესაც ისინი მისილად არიან თავმოყრილინი. ამ დროს მათი შუქი ისეთი შესამჩნევია, რომ გემიდან სხვა გემებისა და კლავების დანახვაც კი ხერხდება. მათგან ზღვისკანათება ზოგჯერ იმდენად ძლიერია, გეგონებათ, ღრუბლიან ცას შორეული ქალაქის ჩირადღმების შუქი მისდგომიანო.

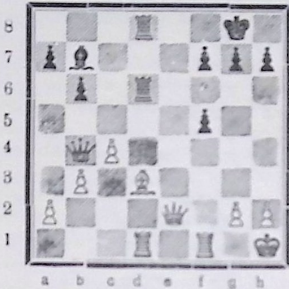
თუ ამ მოციმიციმე ბაქტერიებს მოვათავსებთ მინის კოლბაში მათთვის საჭირო საკვებთან ერთად, მაშინ მივიღებთ ისეთ «ცოცხალ ნათურას», რომლის შუქზე არა მარტო კითხვა გახდება შესაძლებელი, არამედ სურათების გადაღებაც კი მიხერხდება.

ქ ა დ რ ა კ ი

შეხვედრი კომბინაცია

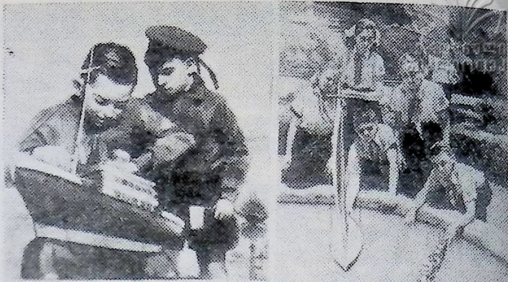
შეხვედრი კომბინაცია წარმოიშობა მძაფრი იერიშის დროს, როცა დამცველ მხარეს კონტრთამაში კომბინაციური ტაქტიკით მიჰყავს. ამ ვითარებაში თვდამსხმელის კომბინაციის სახასუბოდ დამცველი პასუხობს კონტრკომბინაციით, რომელიც ანტიტრატებს პირველის შეტევის ძალას.

შეხვედრი კომბინაციის მოტივები ურთულესნი არიან ქადრაკის თამაშის სხვა საკომბინაციო მოტივებს შორის. პრაქტიკულ თამაშში შეხვედრი კომბინაციის, ისე როგორც სხვა კომბინაციების, მონახვა და მისი განხორციელება მეთველებს მოჭადრაკის ოსტატობაზე. ამიტომ სასურველია, რომ მოჭადრაკე, როგორც გროსმაისტერი სმისლოვი ამბობს ყოველ პოზიციაში დაულალავად ეძებდეს მის კომბინაციურ გადაწყვეტილებას. მაგალითისათვის განვიხილოთ ოსტატ ვ. მიქენასის ერთ-ერთი პარტიის დაბოლოება, რომელშიც ადგილი აქვს შეხვედრ კომბინაციას.

მიქენასი თანახმა ყაიშზე და თამაშობს 24. კ15, მაგრამ შავები ცდილობენ მოეგებონ თამაშს 24... ექ21 (ყაიშისათვის საკმარისი იყო ეტლებს ვაცვლა) 25. კ17+! (იძულებითი სვლა. შეჯარაა 25... კექ2+) 25... მფხ8 (თუ 25... მფხ7, მაშინ 26. ლხ5+მფხ8 27. ლ17+მფხ7 28. ექ22 ექ27. 29. ლხ7 და ა. შ. თუ 25... მფხ8, მაშინ 26. ექ17+მფხ7 27. ექ1+შემაოთა) 26. ექ21! (ლამაში უკანდახვევა, რომელიც იცავს ლაზიერის. 26... ექ27 27. ექმ8+ და შეპქრება ლხ5+) 29... ექ 27. ექ17! (თურები სარგებლობენ იმით, რომ არ შეიძლება 27... ექ27 28. ექმ8+ გამო) 27... კექ2+! (შეხვედრი კომბინაცია. ახლა არ შეიძლება 28 მფქ1 ლხ5+ გამო) 28. ლექ2 ექმ1+ 29. ექმექმ1+ 30. ექ1 ექმ1+ 31. ლქ1 ლქ2! (შავები დარჩნენ უსაკოლო, მაგრამ ყაიშის დიდი შანსები აქვთ. მოვარია ლაზიერების ექმ1 ლქ1მ ლაზიერი იყოს აქტიური) 32. აქ მფქ17 33. ლქ მფქ 34. მფქ1 აქ 35. ლქ1+ 36. მფქ2 ლქ2+ და მოწინააღმდეგე ყაიშზე შეთანხმდნენ.

თ. ბირობაძე

პ ი თ ნ ე რ ი

შ ი ნ ა ა რ ს ი

ნაზი კლასონია — ბანაკი ტყის პირას (ლექსი)	38-1
ივანე ურჯუშელაშვილი — სუფოროველები (მოთხრობა, გაგრძელება)	2
გიორგი კაცხაძე — იხარდოს ხორბლის ბარაკა (ლექსი)	9
აკაკი ბელიაშვილი — საიდუმლო გამოქვაბული (მოთხრობა, გაგრძელება)	10
შ. აღაიშვილი — როგორ შეიძლება გავხდეთ სრულიად საყვეწირო სასოფლო-სამეურნეო გამოყენის მონაწილეობის კანდიდატები (წერილი)	15
დავით ქაიამაძე — მოსკოვში, გამოფენაზე (ნარკვევი)	17
ა. პ. ჩხობი — მოხელის სიკვდილი (ნოველა, თარგმანა ღმნა შენგელაძის)	20
ხ. იორაშვილი — ტულენი ოსტატი (მოთხრობა)	22
მაიკ ჭიანი — წმიდათა წმიდა (მოთხრობა, ინგლისურიდან თარგმანა მოსე ქარაჩივას)	25
მოსკოველითა შემოქმედება (ლექსები)	26
იოაკიმ ციციშვილი — დაიკვიტა და შევისწავლეთ ზურითომოდლები (წერილი)	27
როგორ გადაარჩინა რობინ ჭუძენა თავის რახმელი ვილ სტატლი (ინგლისური ხალხური ბალადა, თარგმანა გ. გაჩეჩილავის)	28
რევაზ ბარამიძე — წიგნი სულთან საბა ორბელიანზე (წერილი)	30
ნოდარ ჩხეიძე — „ვიტა მალაქვი შინ და სკოლაში“ (წერილი)	30
მოკლე მ ყველაფერზე	31
თენგიზ გიორგაძე — შეხვედრი კომბინაცია (წერილი)	32
გ ა ს ა რ თ თ ბ ი	გარკვანის მე-3 გვ.
გარკვანის პირველი გვერდის მხატვრობა ეკუთვნის ალ. ვეფხვაძეს. გარკვანის მეოთხე გვერდზე — „ნორჩი მიღვლსტები“ — ფოტოტიტული შ. ჩხეიძისა.	
უფროსი დაფურთავებული მხატვრების: კ. მახარაძის, ალ. ბანძელაძის, გ. ფოცხიშვილის, დ. ერისთავის, ზ. ლეჟავას და გ. თოთბაძის მიერ.	

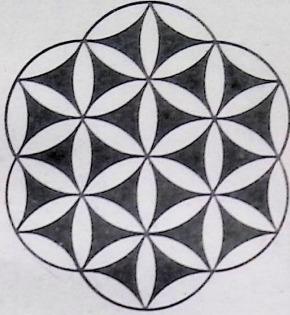
რედაქტორი რევაზ მარგაიანი. სარედაქციო კოლეგია: რ. ელანაძე, გ. ვარდოსანიძე, რ. თაბუკაშვილი, ბ. შელია, ვ. კვიციანი, მ. ლებანიძე (პ/მც. მიდინი), მარიჯანი, გ. ფოცხიშვილი (სამხატვრო რედაქტორი), ე. ქარელაშვილი, გ. შატერაშვილი.

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს აკ უბრუნდებათ.

„ПИОНЕРИ“ Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии. Июль, № 7, 1954. Тбилиси, Ленина, 14. რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის 14. 1 საბურთაღო. ტელ. 3—81—85.

შე 04565 ტირაჟი 15.000 ცალკე. შეჯ. № 230. სტამბის შეჯ. № 861. პოლიგრაფიული კომბინატი „კომუნისტ“.

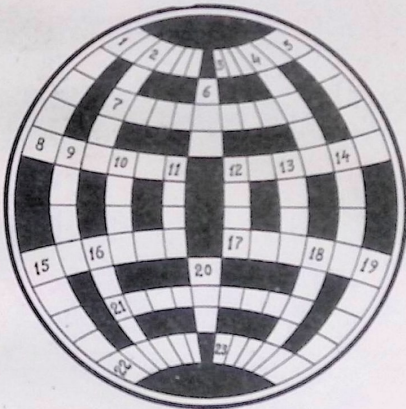
არითმეტიკული თანვსატხისი

მოცემულია ერთიმეორეში გადახლართული 7 წრე. თითოეულ წრეში 12 თეთრი არეა. ჩაწერეთ ყველა თეთრ არეში რიცხვები 1-დან 42-მდე ისე, რომ თითოეულ წრეში მოკცეულთ თორმეტი რიცხვის ჯამი უდრიდეს — 250-ს.

შეადგინა ბ. მარჯონიძემ

გეომგრაფიული კროსკორდი

პარალელის მიმართულებით:

1. კურორტი ბორჯომის ხეობაში, 3. სახელმწიფო ჩვენს ერამდე, 7. ქალაქი ინგლისში, 8. ნახევარკუნძული ჩრდილოეთ ამერიკის კონტინენტზე, 12. მთათა სისტემა აზიაში, 15. მთები აზიაში, 17. სახელმწიფო ევროპაში, 21. კონტინენტი (მა-

ტერიკი, ქვეყნის ნაწილი), 22. მდინარე აღმოსავლეთ ციმბირში, 23. ზეგანი ინდოსტანის ნახევარკუნძულზე.

მერიდიანის მიმართულებით:

1. მწვერვალი კავკასიონზე, 2. კუნძული ხმელთაშუა ზღვაში, 4. მდინარე დასავლეთ ევროპაში, 5. მხარე დასავლეთ ციმბირში, 6. მდინარე დასავლეთ ციმბირში, 9. ქალაქი სამხრეთ ამერიკაში (პერუს სახელმწიფოში), 10. ნავსადგური შავი ზღვის სანაპიროზე, 11. სოფელი მთაში, 12. მახვილწვერიანი მწვერვალი, 13. ქალაქი საუდიეს არაბეთში, 14. მნიშვნელოვანი საქვანახშირო აუზი გერმანიაში, 15. ორი ზღვის შემაერთებელი ვიწრო ზოლი, 16. სახელმწიფო აზიაში, 18. მდინარე საფრანგეთში, 19. ზღვა ატლანტის აუზში, 20. ტბა ამერიკაში.

შეადგინა ა. ნინიძემ

პასუხი შუან. „ჰიმონიკის“ № 6-ში მოთავსებულ კროსკორდზე

ჰოკრიგონტალურად

1. კისისხევი, 5. გობი, 7. რონდო, 8. ვისი, 10. გმირი, 11. სურმა, 12. აგატი, 15. ალუვი, 19. ელადა, 21. სინკაპური, 22. ძუისა, 25. ანოდი, 27. ჰიში, 30. ომარი, 31. რადიო, 34. ასფალტი, 35. ტარტუ, 37. ფსოუ, 38. ანძა, 39. ურო, 40. უფა, 41. ფისი, 43. ტუფი, 44. სეფი, 46. ამირანი, 48. ატაშე, 50. კრონი, 51. იუნგა, 52. ირანი, 55. ურანი, 57. ასისტენტი, 59. სიღვა, 60. რომეო, 63. ქიშია, 66. შერია, 67. ფითრი, 68. ალტი, 69. ოზონი, 70. ოშკი, 71. ოლიმპიდა.

მერიტიკალურად

1. კენია, 2. სირია, 3. ეპოსი, 4. ინდრა, 5. გამა, 6. იგაეი, 8. ვაშლი, 9. იავა, 13. გუგა, 14. ტიპი, 16. ლისტი, 17. პიტნა, 18. ბრომი, 20. დანია, 22. ტერენსკი, 23. ფილოქსერა, 24. ერენბურგი, 26. იმუნიტეტი, 28. ისერიმი, 29. ჩაი, 30. ოტოფონი, 32. დავლი, 33. ოფოფი, 35. „ტანია“, 36. რბენა, 42. ერა, 45. ფუნჯი, 46. ანისი, 47. იურტა, 49. ტარლე, 53. ოსპი, 54. სელი, 56. ტვიში, 58. ნორიო, 59. სენა, 61. ორბი, 62. კრედო, 63. ქაოსი, 64. აფიშა, 65. ეთიკა.

